Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Čulītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 15 (22)
Otrdien, 1947. g. 25. II.

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D., Bürgerm.-Landmann-Pl. 7, t 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm.-Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 4000

JAUNI NOTEIKUMI PĀRVIETOTĀM PERSONĀM ANGĻU JOSLĀ

Anglijas ministrs okupācijas joslai Vācijā un Austrijā Džons Hainds paziņojis, ka Anglijas valdība nolēmusi piemērot vispārējos darba noteikumus šais joslās arī pārvietotām personām, lai tās arī pēc iespējas varētu pašas sev nopelnīt uzturu. Austrijā plāns jau agrāk reālizēts.

Ministrs tālāk paskaidrojis sekojošo: 1) Anglijas valdība vēlas, lai DP iesaistītu vajadzīgos darbos. DP varēs nodarbināt gan militārās valdības uzdevumos, gan arī vispārējos darbos Vācijā. Anglijas DP politikas svarīgākais mērķis arī turpmāk būs visos veidos mudināt tos atgriezties savās dzimtenēs un pabalstīt repatriēšanos. Repatriācija turpinoties un esot cerības, ka daudzi DP izšķirsies atgriezties dzimtenē. Droši vien paiešot labs laiks, iekams starptautiskā bēgļu organizācija sāks darboties sekmīgi. Bez tam bēgļu un pārvietoto personu skaits pasaulē esot tik liels, ka paiešot ilgs laiks, kamēr tiem visiem varēs atrast pastāvīgas mājvietas.

Tās pārvietotās personas, kas ieklausies un strādās vispārējā vācu saimniecībā, nodrošinās pret jebkāda veida naidīgumu no vācu iestāžu puses un ieklaus arī vācu sociālās apdrošināšanas sistēmā.

2) Pārvietoto personu dzīves standartu, kas kopš Vācijas okupācijas sākuma laikiem bijis zināmā mērā augstāks, turpmāk visumā tiks pielīdzināts vācu standartam.

3) Tiks darīts viss iespējamais, lai uzturētu DP kultūrālās un labdarības organizācijas tik ilgi, kamēr šīs organizācijas nesāks nodarboties ar politiku vai nekavēs repatriāciju.

Angļu iestādes šo plānu vēl apspriedīšot ar vietējām UNRRAs iestādēm.

Angļu okupācijas spēku virspavēlnieks Vācijā sers Šolto Duglass preses konferencē Berlīnē paskaidrojis, ka sabiedroto kontrolpadomei būs īpaši jārūpējas par to, lai pasargātu pārvietotās personas pret iespējamu diskrimināciju no vācu puses. Izskaidrodams jauno angļu plānu, viņš paskaidrojis, ka iespējami daudzi DP jāiesaista viņiem piemērotos darbos, lai atbrīvotu angļu nodokļu maksātājus no izdevumiem to uzturēšanai. Pirmām kārtām strādāt spējīgie DP no nometnēm angļu joslā tiks iesaistīti darbos militārā pārvaldē. Pārējiem atļaus strādāt vācu saimniecībā. Vācu arodbiedrības apsolījušas piešķirt DP līdzīgas tiesības kā vācu strādniekiem.

Iesaistīšanās piemērotā darbā būs obligātoriska. T. i. DP būs jāpieņem darbs, kas atbilst viņu fiziskām spējām un izglītībai. DP, kas vairīsies no reģistrēšanās darbiem, varēs sodīt saskaņā ar kontrolpadomes noteikumu Nr. 3, kas tagad attiecas arī uz DP. Sieviešu kārtas DP bez ģimenes paklautas tiem pašiem noteikumiem kā vācu sievietes. Tomēr jaunas meitenes un sievietes, kas dzīvo kopā ar ģimenēm DP nometnēs, nespiedīs iesaistīties darbos, bet gan tās varēs nodarbināt piemērotos uzdevumos nometņu tuvumā.

Žīdu DP drīkstēs palikt nometnēs, bet tiem var uzdot darbus pašā nometnē. 8—90 proc. no žīdiem vēloties izceļot uz Palestīnu. Kāds angļu militārās valdības pārstāvis tomēr piebildis, ka angļu iestādes nupat saņēmušas pieprasījumu no 5000 žīdiem, kas vēlas no Palestīnas atgriezties Vācijā.

Jaunie noteikumi skar 260.000 DP angļu joslā. To vidū ir 109.000 poļu, 80.000 baltiešu, 14.000 žīdu, 10.000 dienvidslavu un 29.000 ar nenoskaidrotu pavalstniecību. Tie visi nevēlas atgriezties dzimtenē un saskaņā ar Apvienoto Nāciju nolīgumiem tos nevar arī piespiest atgriezties.

„Continental Daily Mail," ziņojot par preses konferenci Berlīnē, piebilst, ka sērs Šolto Duglass asi noraidījis kādu iebildumu, ka lēmums obligāti iesaistīt DP darbos esot pielīdzināms Hitlera „vergu darbam." Tas pats laikraksts arī ziņo, ka no angļu joslas DP apm. 157.000 uzskatot par darba spējīgiem. Esot sagaidāms, ka daudzas DP nometnes pārvietošot lielu rūpniecības centru tuvumā.

„Die Neue Zeitung" ziņo, ka ģen. Meknarnijs izteicies, ka ASV joslā līdzīgs plāns neesot apsvērts un ka neesot arī sagaidāma nekāda „jauna politika" DP jautājumā.

DENA, DM

UNRRAi NAV TIESĪBAS IZSLĒGT NO NOMETNĒM

Eslingenas kolonijas vadība saņēmusi no apgabala UNRRAs direktora atbildi uz kolonijas protestā iesniegumu par DP pārbaudēm. Apgabala UNRRAs direktors ziņo, ka UNRRAi nav tiesības nevienu izslēgt, bet katrā atsevišķā gadījumā jautājumu izlemšana piekrīt attiecīgiem amerikāņu armijas DP pārbaudes virsniekiem. Tālāk apgabala direktors norāda, ka UNRRAi jāsavāc ziņas par katru DP, jo pretējā gadījumā to būšot spiesta darīt jaunā organizācija IRO. Raksta noslēgumā direktors lūdz ticēt, ka UNRRA darīs visu iespējamo, lai palīdzētu DP.

ANGLIJA SPRIEŽ PAR DP UZŅEMŠANU

Anglijas premjērs Etlijs apakšnama sēdē 19. februārī paziņojis, ka Anglijas darba ministrs saziņā ar okupācijas joslu ministru plāno jaunu emigrāciju, lai angļu okupācijas joslās Vācijā un Austrijā klasificētu un izvēlētu DP, kas būtu piemēroti iesaistīšanai darbos Anglijā. Pārvietotās personas esot domāts nodarbināt Anglijas ogļraktuvēs un citās rūpniecības nozarēs.

„Daily Mail" ziņo, ka Anglijas arodbiedrību vadītāji uzmanīgi seko pētījumiem Vācijā, Austrijā un Itālijā, kuru nolūks ir noskaidrot DP un ārzemju strādnieku nodarbināšanu Anglijā. Arodbiedrību darbinieki uzsver, ka komisijām, kas tagad apceļo Eiropu, nav tiesību salīgt strādniekus, kamēr nebūs panākta pilnīga vienošanās ar valdību, darba devējiem un arodbiedrībām. Pagaidām šīs komisijas var tikai ievākt informāciju.

Četri angļu darba roku speciālisti ieradušies Austrijā, lai pārbaudītu iespējas salīgt DP speciālistus Lankašairas tekstilfabrikām. Anglijas tekstilrūpniecībai, kā ziņo „New York Herald Tribune," patlaban trūkstot 100.000 strādnieku. Lai atrisinātu dzīvokļu jautājumu, esot plānots dažas no Lankašairas fabriku telpām pārvērst par pagaidu mitekļiem ārzemju strādniekiem.

„Daily Mail," ziņojot par to, ka valdības pārstāvji Vācijā interesējoties arī par ogļraču saligšanu DP nometnēs, plašākā rakstā norāda uz lielām grūtībām, ko sagādā dzīvokļu trūkums. Valdībai no vienas puses esot nepieciešami strādnieki, bet no otras puses katrs no cīturienes atvests strādnieks apgrūtināšot jau tā grūto dzīvokļu atjaunošanas programmu. Ievedot ārzemju strādniekus, būšot nepieciešami jāsagādā ogļraktuvju rajoniem liels skaits iepriekš sagatavoto dzīvojamo māju. Šī grūtība varot sagādāt valdībai tikpat lielas galvas sāpes kā arodbiedrību pretestība. Ogļraču arodbiedrības priekšsēdētājs Horners esot atkārtoti paskaidrojis, ka pretosies poļu iesaistīšanai darbā Anglijas raktuvēs.

Tas pats laikraksts citā vietā ziņo, ka Romā panākta vienošanās par 2800 itaļu tēraudrūpniecības strādnieku izbraukšanu uz Angliju. No apm. 2000 itaļu čugunlējējiem, kas pieteikušies darbiem Anglijā, 200 jau pārbaudīti un izbrauks tuvākā laikā.

Minētā laikraksta lauksaimniecības korespondents raksta, ka pēc ogļu krizes Anglijai esot sagaidāma pārtikas krize, kas varot kļūt vēl asāka par to, kura izraisīja maizes ierobežojumus. Jau februāra beigās laukstrādnieku trūkums Anglijas laukos kļuvis kritisks. Ja valdība negādāšot darba spēku lauksaimniekiem, tad tie nespēšot gādāt labu ražu. Lauksaimnieki uzskata, ka valdības Baltā grāmatā minētās ziņas, ka Anglijai trūkst 33.000 laukstrādnieku, esot pārspīlēti optimistiskas. Patiesībā trūkstot daudz vairāk. Valdība tomēr gribot atrisināt šo problēmu, aicinot brīvprātīgus talciniekus. Vienīgais izņēmums šai ziņā esot tas, ka uzsākta poļu izvietošana laukos. Daļa poļu novietoti Skotijas laukos. DENA, DM, NYHT

KANĀDA UN ASV VĒLAS AUDZINĀT 15.000 BĀREŅU

Kristīgās bāreņu misijas uzdevumā mūsu tautietis V. Teibe no Kanādas ieradies Londonā, lai turpinātu kārtot jautājumu par DP un it sevišķi Baltijas tautu bāreņu uzņemšanu Kanādas un ASV bāriņu namos. V. Teibe kādā vēstulē baptistu mācītājam R. Vītolam sīkāki apskata bāriņu uzņemšanas noteikumus, kas pasākumu nostāda citādā apgaismojumā, kā par to ziņots nupat notikušā LCP sesijā. Pēc V. Teibes informācijas, Kristīgā bāreņu misija, kuŗā kopējam darbam apvienojušās visas evaņģeliskās draudzes Kanādā, nodomājusi apzināt bāriņus visā Eiropā un pārvest tos uz Kanādu un ASV audzināšanai un izglītošanai. Šos bāriņus nodomāts izaudzināt par garīga darba strādniekiem, uzturot viņos dzīvu tēvu valodu, dot tiem labu izglītību, lai vēlāk, pieauguši, tie varētu braukt katrs pie savas tautas. Bez bāriņiem pieņems arī bērnus, kuŗu vecāki pašreiz nevar tos pienācīgi apgādāt un skolot. Pieņems bērnus vecumā no 1—8 g., bet vecākus par tiem tikai tādus, kas nāk no ticīgām ģimenēm. Vecāki, kad tie būs novietojušies pastāvīgā un labā darbā, savus bērnus uz pieprasījuma varēs saņemt atpakaļ. Tālāk V. Teibe informē, ka viņš, kā latvietis, vispirms rūpēsies par Baltijas tautu un sevišķi latviešu bērnu sūtīšanu labos dzīves apstākļos uz Kanādu. Saņemtas visas vajadzīgās atļaujas 500 latviešu bāreņu pārvešanai uz Kanādu. Kopsummā Kanādā paredz audzināšanā uzņemt 5000 un Amerikas Savienotās Valstīs 10.000 bērnus.

H. M.

5000 DP ģimenes uz Venecuelu

Londonas „Times" diplomātiskais korespondents ziņo, ka 5000 DP ģimenes, galvenokārt no Vācijas un Austrijas, atradīšot jaunu dzimteni Venecuelā. Sagatavošanās pirmajam transportam būšot pabeigta līdz maijam. Vienošanās panākta Starpvaldību komisijas sarunās ar Venecuelas valdību. Starpvaldību komisija bēgļu jautājumos arī rūpēsies par izceļotāju transportu. Venecuelas īpaša misija tuvākajā laikā apmeklēšot Vācijas un Austrijas rietumu joslas.

„Daily Mail" ziņo, ka kādas Austrālijas katoļu organizācijas ģenerālsekretārs monsiņjors Liguti Sidnejā intervijā presei mudinājis ASV aizdot kuģus DP izceļotāju transportam no Eiropas valstu amerikāņu joslām uz Austrāliju. Tas arī esot pašu ASV interesēs, jo katrs amerikāņu nodokļu maksātājs patlaban izdodot dolaru dienā, lai uzturētu Eiropas 800.000 DP. Monsiņjors Liguti pētījis lauku apstākļus Austrālijā un Jaunzēlandē. Abās domīnijās esot vajadzīgi ieceļotāji. Neievērojot nokrišņu trūkumu Austrālijā, tomēr pastāvot iespēja pavairot iedzīvotāju skaitu līdz 25 milj., bet Jaunzēlandē līdz 5 milj.

Vienpadsmit locekļu franču delegācijai, kas patlaban apceļo DP nometnes amerikāņu joslā, lai noskaidrotu iespējas DP nometināšanai Francijā, kā paskaidrojis amerikāņu armijas galvenais štābs, esot tikai informātīvi uzdevumi. Komisija līdz šim nekādus saistīgus solījumus neesot devusi. Franči esot ieinteresēti it īpaši DP nometināšanai Francijā par strādniekiem ogļraktuvēs, tērauda un tekstilrūpniecībā un lauksaimniecībā. Delegācijā piedalās ārlietu, darba un saimniecības ministriju, kā arī arodbiedrību pārstāvji. „New York Herald Tribune" ziņo, ka vienošanās gadījumā uz Franciju varētu doties 20.000—40.000 strādnieku līdz ar ģimenēm.

Pēc vienošanās Italijas un Argentīnas sarunās par vairāk tūkstošu itaļu strādnieku izceļošanu uz Argentīnu paziņots, ka galvenais nesaprašanās iemesls līdzšinējās sarunās, kuŗas komūnistu arodbiedrību vadītājs argentīniešu delegāciju nosauca par „vergu tirgotājiem," bijis jautājums par emigrantu ceļa izdevumiem. Vienojās, ka tos segs paši strādnieki, bet Argentīna vajadzīgo summu, ap 80.000 liru uz personu, aizdos avansa veidā. Tā būs atmaksājama pēc darba uzsākšanas Argentīnā. Argentīnieši arī apsolījuši dot itaļu delegācijai iespēju „teorētiski" iepazīties ar darba apstākļiem Argentīnā. Sarunu sākumā argentīnieši šādu prasību uzskatija par „Argentīnas suverēnitātes pārkāpšanu." Pirmais izceļotāju transports, kas dosies no Dženovas uz Buenos Airesu jau martā, būs tikai 1000 personu, nevis 5000, kā sākumā paredzēts.

No darba spēka trūkuma stipri cieš Lejasaustrija, kur lauksaimniecībā trūkst ap 150.000 strādnieku. Padomju Savienība tomēr noraidījusi Austrijas valdības priekšlikumu ievest krievu joslā ap 60.000 DP no rietumu joslām, piedraudot, ka visus šos DP repatriēs. Tagad Austrijas valdībai būšot jāsāk sarunas par strādnieku importu no Italijas un Ungārijas. DP nometnēs Austrijas angļu un amerikāņu joslā ar tajās dzīvojošiem 400.000 DP, neskaitot žīdus, visu laiku bijušas strīdu ābols Padomju Savienības un rietumvalstu starpā, jo Padomju Savienībā apgalvo, ka nometnes esot pretpadomju propagandas ligzdas. Vairākkārt abās joslās ieradušās krievu un dienvidslavu repatriācijas komisijas, pierunājot DP repatriēties, bet pagājušā gadā guvušas maz sekmju.

Par žīdu izceļošanu uz Palestīnu Bevins apakšnamā paskaidroja, ka Angliju saistot 1939. g. Baltā grāmata, kas ierobežo žīdu imigrāciju Palestīnā uz 75.000. Pašreizējā kvote varot būt ne vairāk un ne mazāk kā 1500 personu mēnesī. Viņš gan atzīstot žīdu DP problēmas smagumu kā Eiropai, tā Palestīnai, tādēļ varot vienīgi aicināt citas valstis palīdzēt Anglijai šai jautājumā. Kāda norvēģu delegācija patlaban Vācijas angļu joslā izmeklē 600 žīdu DP nometināšanai Norvēģijā.

NYHT, DENA, DM

BĪSKAPA J. RANCĀNA UN LCP PREZIDIJA SATIKŠANĀS

Kā ziņo „Tēvzeme," 18. februārī ceļā uz ārzemēm Hanavā viesojies bīskaps prof. J. Rancāns un sastapies ar LCP jaunievēlēto prezidiju. Pēc ilgākām pārrunām to dalībnieki konstatējuši, ka viņiem ir vissirsnīgākā apņemšanās darīt iespējamo mūsu izmocītās un daudz cietušās tautas rītdienas veidošanai. Par latviešu dažādo nogrupējumu sadarbību bīskaps izteicies, ka tā ir iespējama.

Domstarpības par IRO līdzekļu izlietošanu

IRO sagatavošanas komisijas apspriedēs Ženevā radušās domstarpības, pārrunājot līdzšinējās pārvaldes jautājumus un komisijas direktoru ricībā nodoto līdzekļu izlietošanu. Pārvaldei nodots Vācijā atrastais un monētās nepārstrādātais zelts un vēl 25 milj. dolaru, pie kam pēc „lielo piecu" norādījuma šie līdzekļi pa lielākai tiesai izlietojami kara upuru — žīdu atbalstīšanai. Daži delegāti šādu ricību atzina par nedibinātu un izteicās par šo līdzekļu izlietošanu arī citiem komisijas programmā paredzētiem uzdevumiem. Anglijas pārstāvis Emersens paskaidroja, ka viņam tomēr esot jāievēro lielvalstu norādījumi un viņš atbildību var nodot jaunajam ģenerālsekretāram tikai pēc tam, kad dibināmā organizācija būs stājusies darbā un guvusi piecu lielvalstu akceptu. Franču delegāts uzsvēra nepieciešamību uzturēt tālāk un paplašināt UNRRAs pasākto pazudušo personu meklēšanu. Šo personu skaits vēl vienmēr ir ap 2,9 miljoni. Komisija nolēma pārņemt līdzšinējo UNRRAs centrālo meklēšanas biroju ar 30. jūniju. Biroju, ko patlaban no Vācijas pārvieto uz Parīzi, pārcels atpakaļ uz Berlīni. Darba pabeigšanai būtu nepieciešami ap 890.000 dolaru.

Ziņojot par UNRRAs darbības izbeigšanu 1. jūlijā, Kaseles rajona UNRRAs direktors paskaidrojis, ka gadījumā, ja IRO līdz tam laikam vēl nebūtu sākusi darbību, DP apgādi pagaidām pārņems amerikāņu armija. Līdz 1946. g. beigām DP pārtiku piegādājusi vienīgi Amerika, bet kopš decembŗa daļu pārtikas, galvenokārt saknes, gaļu un taukus, sagādāja vācu saimniecības iestādes.

DENA

Ziņas par izceļošanas iespējām

Pēc ziņām no Romas, tur esot pārliecība, ka, siltākam laikam iestājoties, sāksies DP pārvietošana no Eiropas. Uz kurieni — esot vēl pāragri minēt. Patreiz Romā darbojoties Paragvajas, Argentīnas un Dienvidafrikas pārstāvji, kas uzsākuši imigrācijas jautājuma kārtošanu uz savām valstīm. Paragvajas pārstāvis pagaidām kārtojot tikai atsevišķu ieceļotāju gadījumus. Argentīnas pārstāvība interesējoties tikai par strādnieku izceļošanu. Mūsu interesi varētu saistīt Dienvidafrikas imigrācijas biroju darbība, kuŗas pārstāvji atrodas Dženovā, Skandinavijā un Berlinā.

Ep.

PSRS pārmet ASV un Kanādai agresijas nodomus

Kanādas un ASV lēmums turpināt kara laikā pasākto sadarbību valsts aizsardzības laukā arī miera laikā un abu valstu noslēgtais militārnolīgums par ieroču, apmācības un taktikas saskaņošanu radījis ļoti nelabvēlīgu atbalsi Padomju Savienībā. Kanādas premjerministru prezidents Mekenzijs Kings jau iepriekš bija noraidījis baumas, it kā ASV būtu prasījušas tiesības ierīkot Ziemeļkanādā militārus atbalsta punktus. Līgums gan paredz abām valstīm tiesību savstarpēji izmantot flotes un aviācijas atbalsta punktus. ASV ārlietu ministrija paskaidrojusi, ka nolīgumam nav nekāda sakara ar ASV un Anglijas sarunām par līdzīgiem jautājumiem.

Padomju valdības oficiozs „Izvestija," ko citēja Maskavas radiofons, nolīgumu apzīmē par agresīva rakstura aktu. ASV tagad esot izdevies ievilkt savas politikas orbītā vienu no Anglijas lielākajām dominijām. Jaunais lēmums nozīmējot, ka Kanāda tikšot pārvērsta par amerikāņu bazi imperiālistiskai ekspansijai ziemeļu virzienā. Mekenzijs Kings un citi Kanādas vadītāji politiķi cenšoties noslēpt līguma īsto saturu. Viņi, tā sakot, piedāvājot pasaulei dzelzs dūri samta cimdā, kas arī nav nemaz viņu pašu, bet amerikāņu. To visu apliecinot arī lielā skuba, ar kādu doti visādi atsaukumi. Šim nolīgumam neesot nekā kopīga ar miera interesēm, bet tas nododot Kanādas zemi un armiju ASV ricībā agresīviem nolūkiem. Līdz šim Kanāda piegādājusi ASV reakcionārajai presei vienīgi indes pilnu materiālu Padomju Savienības nomelnošanai par spiegošanas aferām un līdzīgi. Manevri arktiskos ūdeņos un sauszemē, jaunāko ieroču izmēģināšana polārapgabalos, baraku būve ziemeļu ostās, vai tas viss esot nepieciešams miera nolūkiem, vaicā „Izvestija." Šī „kopīgā Ziemeļamerikas kontinenta aizsardzība" pret kādu mistisku draudu no Ziemeļpola esot pārāk skaidri agresīva. Tādēļ arī esot nepieciešami šo nedabiskas savienošanās augli nomaskēt par nevainības eņģeli.

Arī pret ASV plānu pārņemt pārvaldīšanā agrākās japāņu mandātsalas Klusajā okeanā Drošības padomē iebildumus cēlusi ne vien Padomju Savienība, bet arī Anglija un Austrālija, kaut gan še iebildumi vairāk tehniskas dabas. ASV plāni, pēc šo valstu domām, būtu jāatliek vismaz līdz formāla mierlīguma noslēgšanai ar Japānu. Visumā tomēr ASV pretenzijas uz Klusā okeana salu apgabalu neapstrīd. ASV arī vienīgās spēj atļauties lielos izdevumus šo salu attīstībai un kontrolei.

NYHT, DENA, DM

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 15 (22) 1947. g. 25. februārī

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

PĒC SESIJAS

Neviena LCP sesija un tās atzinumi nav gaidīti ar tādu interesi, kā pēdējā, un nevien tāpēc, ka šī bija Centrālās padomes pirmā sesija jaunajā sastāvā, bet arī tāpēc, ka „mūsu trimdas dzīvē sācies kritisks posms," kā to konstatējis LCK līdzšinējais priekšsēdis prof. K. Kundziņš. Tas ir augstākā mērā svarīgs konstatējums, gan tāpēc, kā to izteikusi tik izcila autoritāte, gan arī tāpēc, ka konstatējuma pareizību var pārbaudīt ikviens, kam ir drosme ar skaidru skatu un vēsu prātu ielūkoties dzīves reālitātēs.

Par pašu svarīgāko jautājumu LCP sesijas darba kārtībā jāmin jautājums par mūsu nākotni un eventuālo tālāko emigrāciju. Ja līdz šim mūsu centrālā pārstāvība par šo jautājumu diskutēja nelabprāt, tad šajā sesijā tas ir bijis citādi. Un citādi ir arī LCP atzinumi: padome principā nav nostājusies pret izceļošanu, bet uzņemas visiem spēkiem pūlēties, lai izceļošanas gadījumā rastu iespēju piederīgiem, radiem un tuviniekiem, neatkarīgi no tā, kurā Vācijas rietumu joslā, Austrijā un Dānijā tie atrastos, izceļot kopīgi. Tiesa, padome gan nav tuvāk norādījusi, kādā veidā un ar kādiem līdzekļiem šī „pūlēšanās" veicama, bet tas arī vairāk ir LCK, nevis LCP uzdevums. Svarīgākais ir atzinumā ietvertais viedoklis, kas ir pietiekami skaidrs un elastīgs, lai to varētu atzīmēt par nesalīdzināmi reālāku, nekā bija līdzšinējie LCP atzinumi tajā pašā jautājumā.

Diskusijās ir izteikti arī norādījumi, kā padomes atzinumu realizēt. Visskaidrāk tie izteicas LCP sekretāra J. Poruka viedoklī, ka „jābeidz ģeografijas grāmatu šķirstīšana un pašiem jāsāk meklēt vēlamākās valsts pārstāvji, tie jāiepazīstina ar latviešiem un mūsu spējām un jādeklarē arī mūsu prasības." Praktiski tas nozīmē, ka jācenšas panākt tāds stāvoklis, lai tur, kur runā un spriež par mūsu tālāku izvietošanu, atskanētu arī mūsu pašu balss, un lai kādā nedienā, mums nezinot, nometnēs neparādītos imigrācijas valstu emisāri un lai nesāktu mūsu „nokrējošanu," nemaz nejautājot, ko mēs par to sakām. Te arī piebilstami kāda sesijas dalībnieka vārdi, ka ar memorandiem vien to panākt nevarēs. Būs vajadzīga citāda izrīcība. Paldies Dievam, sesija šajā ziņā izpildorganiem devusi pietiekami daudz ierosinājumu un pilnvaru plašuma.

Cik strauji emigrācijas jautājumā attīstas notikumi, liecina pēdējās ziņas par emigrācijā ieinteresēto valstu aktīvitāti (Venecuēlas gadījums) un arī tas, ka, pēc LCK rīcībā esošās informācijas, Starpvaldību komiteja DP emigrācijas jautājumu vēl tikai „p ē t a," bet franču joslā šī pati komiteja jau paziņojusi, ka sagatavo plānu 100.000 DP „p ā r v i e t o š a n a i" no Vācijas uz citām zemēm.

Otrs svarīgākais, ar mūsu nākotni cieši saistītais jautājums, ir — darba jautājums. Tajā LCP pieņēmusi dažādus vēlējumus, lai gan tie vien šo jautājumu neatrisinās. Svarīgi te atzīmēt jauno rīkojumu, kas angļu joslā DP darba ziņā pakļauj vācu darba pārvaldēm. Tajā pašā laikā sesijā nolasītie pārskati par tautiešu nodarbinātību ir vairāk kā biedinoši. Skan jau jauki, ka kāda nometne uz papīra izrēķina, ka „mums visi strādā." Bet kad palūkojamies, kur strādā, tad atklājas, ka ar darbu savu eksistenci pašlaik spētu nodrošināt — angļu joslā ap 25 proc. darba spējīgo, bet amerikāņu joslā pat tikai ap 10—12 proc. Zināms, pēdēji minētos skaitļos neietelpj nometņu saimniecībā un UNRRAs iestādēs nodarbinātie, kas tādi gan ir pašreiz, bet tādi nebūs vairs tad, kad tas būs vissvarīgāk — tad, kad UNRRA savu darbu galīgi izbeigs.

Pie darba jautājuma vēl svarīgs pārskološanās jautājums. Kaut gan, piemēram, amerikāņu joslā no darba spējīgiem 26 proc. ir tādu, kas neprot nekādu praktisku arodu un, kaut gan padome ir konstatējusi, ka ar arodu mācībām un ar angļu valodas mācīšanos līdz šim nav veicies, tomēr nekādi radikāli soļi šī jautājuma atrisināšanai nav panākti. Bet taisni arodizglītības jautājumā mēs atrodamies — „ceturksni pirms 12." Tās mūsu tautietes, kas devušās darbā uz Angliju, tagad sūrojas, ka, nometnēs dzīvodamas, nav iemācījušās angļu valodu. Bet vai šinī ziņā nometnēs tagad kas grozījies? Mēs runājam par došanos darbā uz citām zemēm, apzinādamies stāvokļa nopietnību emigrācijas jautājumā, bet negribam atzīt, ka izceļošanas gadījumā lielu lielais vairums, kā to asprātīgi izteicis kāds tautietis, būsim — „kurlmēmi."

Diemžēl, padome nav spējusi dot kādu iedarbīgāku atrisinājumu arī no nometnēm izslēgto tautiešu aprūpes jautājumā, atstājot to apgabalu palīdzības fondu ziņā. Bet šiem tautiešiem taču vajadzīgs ne vien materiāls atbalsts, bet tik pat lielā mērā svarīgi noskaidrot un kārtot arī viņu tiesību jautājumus.

Par spīti visam tam tomēr jāsaka, ka LCP savā problēmu uztverē kļuvusi elastīgāka, ar konkrētāku, reālāku ievirzi, un tas ir liels ieguvums. Šī elastība atspoguļojas arī lēmumā par LCK kodola pārvietošanos uz amerikāņu joslu un vienprātīgajā atzinumā par darbības saskaņošanu pēc iespējas ar visiem tautiešu nogrupējumiem un organizācijām trimdā. Atzinuma cēlo domu un vērienu raksturo lēmums Zviedrijā dzīvojošo tautiešu pārstāvim rezervēt vietu LCP prezidijā.

Sastingušais stāvoklis, kādā bija ievirzījusies mūsu centrālās pārstāvības darbība, liekas pārspēts. Bet ar to vien viss šajā ziņā vēl nav panākts. Jācer, ka arī LCP locekļi būs atzinuši, ka viņu panākumi nesākas un neizbeidzas ar sesiju sēdēm, bet tiem daudz plašāki apveidi. Tikai tad, kad padomes locekļi izveidos ciešu saskarsmi arī ar saviem vēlētājiem, šajā ziņā būs sasniegts tas, pēc kā cenšamies — savstarpējas palīdzības pilna sadarbība, kurā katrs pēc savām spējām, ar katram iespējamiem līdzekļiem nemitīgi pūlas visus vienotāja, kopīga mērķa labā.

Kārlis Rabācs

LŪDZĒJI

PĀRDOMAS LŪDZAMAJĀ DIENĀ

Dzīvē īstas laimes ir tikpat maz, cik patiesu lūdzēju. Kaut arī katrs cilvēks kādreiz kaut ko lūdzis. Par spīti dažam lielībniekam, ka gudram un bagātam cilvēkam lepnums neļaujot lūgties, arī viņš tomēr ir lūdzis. Vai nu jau kā bērns, tā raudzīdams atvairīt tēva rīkstes, vai kā jauneklis un vīrs. Nemaz nerunājot par tiem tirgotāju leģioniem, kas ar lētu liekulību grib nopirkt debesu svētību saviem mantu kambariem, lai tos nesamaitātu ne kodes, ne rūsa, ne pašas Zodomas uguns. Par viņiem visiem daudz vairāk patiesības samaļ viena paša tibetieša lūgšanu dzirnaviņas.

Nav cilvēka, kas kaut ko sev nebūtu lūdzis, paturēdams prātā vārdus, ka lūdzējiem top dots un klaudzinātājiem atvērts. Bet gaužām maz ir to pazemīgo lūdzēju, kuru vārdi ierakstīti Tā Jēra dzīvības grāmatā. Tos jūs satiksiet savā vienkāršā tik neievērojamus un no dzīves skaļās burzmas tikpat tālu kā laimi. Paši sev viņi liekas tik niecīgi, kāds saulei varētu likties puteklis gaismas okeānā. Tādēļ arī savās lūgšanās viņi sevi aizmirst visvairāk par visu citu. Līdzīgi Asizes Francim, viņi grib pārplūst ilgās dot, bet ne ņemt, alkt ne tik daudz būt saprasti kā citus saprast, ne tik daudz būt mīlēti, cik citus mīlēt.

Bet kā pupa ziedēdama ieaug tieši debesīs, tā bāreņa aizlūgšanas. Un varbūt šī lūgsma, pati pirmā uzkāps līdz Mūžīgās Majestātes godības krēslam, majestātisko prātu darīdama labu. Majestāte tad apžēlosies un arī mums visiem atkal reiz būs labs prāts.

Ne visi ar savām lūgšanām varēsim kāpt lielas vientulības apsalkotos žēlastības kalnos, ne visiem mums būs tādas atteikšanās atslēgas, ar kurām ieslēgties savas dvēseles cellē. Bet visi varam lūgt un lūgsim ne vairāk un ne mazāk sacīdami, kā Mūžīgās Majestātes Meistars mācījis: „Mūsu Tēvs debesīs, svētīts lai top Tavs vārds . . ."

Teodors Zeltiņš.

Divas mācītāju sanāksmes

BAPTISTU PROPAGANDAS DARBS AMERIKAS SAVIENOTĀS VALSTĪS

Eslingenā pagājušā nedēļā notika ev. lut. un baptistu draudžu mācītāju sanāksmes. Archibīskapa prof. T. Grīnberga vadībā apspriedē bija pulcējušies 68 latviešu ev. lut. draudžu mācītāji no amerikāņu un franču joslas. Pārrunājot emigrāciju, atzina, ka nav jāsteidzas ar izceļošanu, pirms nav noskaidrots Baltijas valstu jautājums. Ev. lut. baznīca pagaidām noraida propagandu emigrācijas jautājumā un aicina visus latviešus saglabāt ticību un cerību brīvas, neatkarīgas Latvijas nākotnei. Nolēma laikā no 24. līdz 31. martam visās latviešu nometnēs rīkot lūgšanas nedēļu, aizlūdzot par pasaules mieru un tēvzemi. Pārrunājot amerikāņu dienestā esošo tautiešu garīgās aprūpes darbu, atzina par nepieciešamu visās vienībās sūtīt mācītājus un turpmāk lielāku vērību veltīt garīgā stiprinājuma sniegšanai arī tiem tautiešiem, kas nometnes atstājuši. Garīgā audzināšana aktīvizējama arī jaunatnē — skolās un jaunatnes organizācijās.

Pārskatā par Dienvidvācijas latviešu draudžu dzīvi archibīskapa sekretārs māc. E. Rozīts ziņoja, ka četros prāvesta iecirkņos darbojas 78 mācītāji. Par Augšbavārijas iec. prāvestu iecelts J. Ķullītis, Franku novada A. Rumpēters, Hesenes un Ziemeļbavārijas A. Birznieks un Virtembergas K. Valters.

Vispasaules baznīcu apvienība pieprasījusi ziņas par ev. lut. draudžu piederīgo skaitu, grupējot tos pēc vecuma un profesijām. Ziņas vajadzīgas DP pārvietošanas jautājuma kārtošanai.

Ar literāru pielikumu jaunatnei paredzēts paplašināt baznīcas laikrakstu „Pie svētavota." Tuvākā laikā amerikāņu joslā izdos ticības mācības grāmatu skolām, bet angļu joslā iespiedīs Baznīcas vēsturi.

Latvijas baptistu savienības prezidenta R. Vītola vadībā apspriedē bija pulcējušies arī baptistu draudžu mācītāji. Ar klusu pieminas brīdi un dziesmu sanāksmes dalībnieki godināja nupat mirušo Vispasaules baptistu savienības prezidentu R. Rušbruku. Arī baptistu mācītāji atzina, ka emigrācija ir ļaunums, kas tomēr mūs var piemeklēt, un tādēļ visiem spēkiem kopjama tautas kopības apziņa. Baptisti emigrācijas gadījumā nolēmuši turēties kopā ar lielāko tautas daļu. Savrupēji, varbūt, izceļos nedaudzi, kam radi latviešu kolonijās Brazilijā.

Šovasar no 29. jūlija līdz 3. augustam Kopenhagenā notiks baptistu vispasaules kongress. Nolēma mēģināt panākt iespēju kongresā piedalīties.

Baptisti paguvuši izveidot ciešu kontaktu ar saviem ticības brāļiem ārzemēs, kas, it sevišķi ASV, ieņem atbildīgas vietas. Uz ASV jau aizbraukuši 5 baptistu mācītāji no Vācijas un Zviedrijas, kas visi tagad rosīgi veic latviešu propagandas darbu. Saņemtās vēstules liecina, ka Amerikā plašākās aprindas par mūsu stāvokli maz informētas. Baptistu mācītāji A. Klaupiks, A. Teikmanis, E. Spīgulis un citi tagad ASV apceļo dažādas pilsētas un priekšlasījumos informē ne tikai latviešu baptistu draudžu locekļus, bet veic svētīgu propagandas darbu arī amerikāņu aprindās. Mācītājs A. Blūmītis pat ierosinājis domu par latviešu apgabala radīšanu Dominikāņu republikā Kubas salā.

Abās sanāksmēs piedalījās arī vispasaules baznīcu apvienības pārstāvis, amerikāņu mācītājs A. Šafnits. Marta beigās mācītājs A. Šafnits atgriezīsies Amerikā, kur viņš solījies publicēt vairākus rakstus par saviem vērojumiem Vācijas DP nometnēs.

H. M.

Dzīve pie aizsalušas jūras

Reti kādā latviešu nometnē iedzīvotāju sastāvs tā mainījies kā Ķīlē. Ne tikai mainījies, bet arī stipri samazinājies: no kādreizējā tūkstoša palikuši vairs tikai 700. Viena daļa tautiešu arī ardievas teikuši, iestādamies Hamburgas DP universitātē un DP jūrskolā Flensburgā, citi atstājuši jūras krastus, lai dotos uz dienvidu pusi.

Liels trūkums Ķīles latviešiem ir tas, ka līdz šim vēl nav notikusi nekāda organizēta arodu apmācība. Bijuši klausītāji, bet lektori atstājuši nometni, nenobeiguši tos pašus šoferu kursus. Tagad mēģina organizēt vismaz valodu kursus un cer, ka te būs lielāki panākumi. Ar sieviešu došanos darbā uz Angliju nometnes dzīvē savi „robi" rodas no jauna. Ap 10 proc. jauno sieviešu jau aizbraukušas vai tuvākās dienās gaida to izbraukšanu, un reizē ar to izirst daži pasākumi: koris, slimnīcai sāk trūkt māsu, apkalpotāju utt. Nometnē mazinās tieši spējīgāko — vērtīgāko roku skaits. Darbam Anglijā piesakās daudzas, jaunietes izstājas pat no skolas, lai nokļūtu Anglijā. Tās, kas aizbrauca pagājušā rudenī, no Anglijas draugiem raksta jaukas vēstules par savu tagadējo dzīvi.

Bet laika rats griež arī uz citu pusi. Gluži nepacietīgi kļuvuši jūrnieki. Rudenī viņus reģistrēja un bija jau cerības drīz vien kāpt uz kuģiem, bet vēl arvien mūsu jūrnieki sēž tepat. Ienāk gan piedāvājumi darbam arī ārpus nometnes, visvairāk pēc apkalpotājām, istabenēm un pavāriem angļu ģimenēs Ķīlē un tās apkārtnē, bet žēl, ka šī aroda pratēju starp latviešiem nav daudz.

Kopš pagājušās vasaras sagrautās Ķīles atjaunošanā piedalījās arī divas latviešu darba grupas — ap 90 vīru. Uz darba vietu no 12 km attālā Fridrichsorta ciema, latviešus nogādāja automašīnā un tāpat atveda mājās. 30 no tiem strādāja firmā „Mätzen," bet pārējie „Kaberg und Först." Nodarbinātie saņēma ap 60—70 feniņus stundā, bet darba apstākļi bija nelabvēlīgi. Kanālizācijas darbos pie gāzu un ūdens vadu atrakšanas trūka piemērotu apģērbu un apavu. Latviešu amatniekus pielīdzināja nekvalificētiem strādniekiem. Janvārī abas firmas paziņoja, ka tās turpmāk vairāk nevēlas latviešu darba spēku. Motīvācijā bija minēts, ka firmām neatmaksājoties transporta izdevumi. Šai akcijai sekoja 50 latviešu atbrīvošana no darba.

Jaunu pārsteigumu radījusi arī angļu pārvaldītā iestāde „CCG Union Friedrichsort," kur strādāja ap 30 latviešu. Tās vadība paziņojusi, ka darbs latviešiem uzņēmumā izbeidzas ar 15. februāri. Motīvācijā minēts, ka darbs izbeidzies auksta laika un DP transporta dēļ, tomēr drusku citādu informāciju vācu ierēdņi zinājuši sniegt minētās latviešu grupas pārstāvim: proti, ka atlaisto latviešu vietā pieņemšot 30 vācu bēgļus. Latviešu pārstāvji lūguši UNRRAs 101. vienības vadību ļaut latviešiem arī turpmāk strādāt.

O. Akmentiņš

Pūles nav bez sekmēm

TRIMDAS TAUTSKOLU DARBS ŠLEZVIGAS - HOLŠTEINAS - HAMBURGAS APGABALĀ

Šlezvigas - Holšteinas apgabala latviešu skolu inspektors V. Krēlis mums izteicās: „Šlezvigas - Holšteinas - Hamburgas latviešu tautskolu apgabals ir viens no lielākiem Ziemeļvācijā un darbības labākai pārraudzīšanai vēl sadalīts trīs novados: Lībekas, Šlezvigas, Hamburgas. Katru novadu vada skolu inspektors, un mācību plāns arī trimdā ir tāds, pēc kāda strādājām Latvijā. Lībekas novadā 9 tautskolās mācās 537 skolēni un 8 bērndārzos 204. Šlezvigas — 7 tautskolās 326 skolēni un 3 bērndārzos 124, bet Hamburgas novadā 8 tautskolās — 701 un 5 bērndārzos 298 bērni. Audzināšanas darbu veic 220 skolotāji un februāra beigās tautskolas septīto klasi apgabalā absolvēs 154 skolēni.

Ar maz izņēmumiem lielākais skolu skaits atrodas šaurās nometnes telpās. Klasēs bēdīgs gaisa tilpuma un apgaismošanas jautājums. Totiesu, salīdzinot ar iepriekšējiem skolas gadiem svešumā, mācības līdzekļu, sevišķi speciālo grāmatu, top arvien vairāk un līdz ar to atvieglinās un kļūst sekmīgāks skolēnu darbs. Visās skolās UNRRA izsniedz reizi dienā siltu ēdienu. Audzinātāji saņem atalgojumu un nodarbināto pārtikas devas. Bēdīgs skolēnu drēbju un apavu stāvoklis, labas gribas vien ir par maz šī sāpīgā jautājuma atrisināšanai. Dažās skolās aukstā laika un kurināmā trūkuma dēļ mācības bija jāpārtrauc. Katrā trimestrī reizi latviešu ārsti pārbauda skolēnu veselību. Visbiežāk konstatēta mazasinība, plaušu dziedzeru palielināšanās un, atsevišķos gadījumos, arī tuberkuloze.

Ļoti izjūtams piemērotas latviešu literatūras trūkums un te aicināta talkā visa trimdinieku saime, bet sevišķi grāmatu izdevēji — neaizmirst ar ziedojumiem iepriecināt trimdas skolas. Lielu prieku sagādā Zviedrijas latviešu grāmatu sūtījums.

Pie vairākām tautskolām darbojas skolnieku kooperātīvi, kas audzēkņus apgādā ar rakstāmpiederumiem un mācības grāmatām. Darbojas arī literārie, skautu un gaidu pulciņi."

Uz jautājumu, kur ved tālākais tautskolu beigušo ceļš, inspektors V. Krēlis aizrāda: „Tā visvairāk ir vidusskola. Kaut arī jaunatnes lielā daļa vēlētos mācīties praktiskos arodos, taču labi organizētu arodu skolu trūkuma dēļ tas pagaidām nav iespējams. Jācer, ka augstākā trimdas skolu vadība par to ir domājusi un, ja vien būs iespējams, pulēsies novērst zinību alkstošai jaunatnei izvēlēs vienpusību izglītībā."

—it.

Nometņu dzīve

Pārrunu vakarā par mūsu nākotnes iespējām Kleinkecas nometnes saimniecības daļas vadītājs A. Šteinītis uzsvēra, ka ir liela starpība, vai mēs, izšķirdamies par izceļošanu, kļūstam strādnieki svešā rūpniecības valstī, vai kolonizātori kādā mazāk apdzīvotā aizjūras zemē. Kolonizātors ir patstāvīgs un viņa darba panākumus pirmkārt nosaka paša uzņēmība un enerģija. Valstis, kam vajadzīgi kolonizātori, jācenšas pārliecināt, ka latviešu bēgļi nav parastā tipa izceļotāji, dēku un vieglas dzīves meklētāji, bet gan cilvēki, kas jau savā zemē pierādījuši spējas patstāvīgi savu eksistenci nodrošināt un izceļo tikai no viņiem neatkarīgu apstākļu dēļ. Kļūdami kolonizātori, mēs tik ātri nezudīsim savai tautai, kā iejaukdamies biezi apdzīvotu zemju strādnieku pulkos.

Braunšveigas latviešu nometnes vadība nesen no nometnes UNRRAs vadības saņēmusi uzaicinājumu pieteikties reflektantiem emigrācijai uz Kanādu. No 475 nometnes iemītniekiem pieteikušies 180.

Bidenteichā pie Lineburgas iekārto kokstrādnieku nometni, kurai pirmos 900 strādniekus komplektēs Šlezvigas - Holšteinas un Hanoveras apgabala DP nometnēs. Baltiešu strādnieki jaunajā kokstrādnieku nometnē sagatavos kokus transportam uz Angliju.

Ziemeļvācijā sākusies UNRRAs vienību pārkārtošana. Lībekā apvieno vairākas līdzšinējās UNRRAs vienības, kas radījis pat traucējumus nometņu apgādē. Oldenburgas Omštedes nometnē, administrācijas izdevumu samazināšanai, apvienotas latviešu un igauņu administrācijas.

Kā dzīvo laukstrādnieki Francijā

Raugoties, kur, svešniecībai ieilgstot, mēs varētu rast sev darbu un eksistences pamatu, nereti pieminēta Francija. Arī Francija pati interesējas par tur vajadzīgo darba roku sagādāšanu DP nometnēs Vācijā. Savā laikā tautieši Austrijā uz Franciju aizsūtīja savu pārstāvi P. Priedīti. Par pēdējo viņa ziņojumu informē „Latviešu Balss Austrijā," kurai Priedītis raksta: „Pirms pāris nedēļām sastapos un izrunājos ar agr. Bormani, kas dzīvo šeit kādus 25 gadus un pilnīgi pazīst Francijas apstākļus. Viņa uzskats ir tāds, ka latviešiem uz Franciju nebūtu ieteicāms braukt. Apstākļi uz laukiem esot slikti un latvieši pie tiem nevarēšot pierast. Laukstrādniekiem pa lielākai daļai esot jādzīvo uz kūtsaugšām, turpat arī viņu sievām un bērniem, pie tam ne tikai vasarā, bet arī ziemā. Saimniecības, kas palikušas bez apsaimniekotājiem, esot tā nolaistas, ka bez lielāku kapitālu ieguldīšanas tur neko nevarot iesākt."

PATEICĪBA

Nevarēdama personīgi pateikties visiem, kas piedalījušies un snieguši sirsnīgu palīdzības roku manās lielajās sērās un mana vīra senātora Jāņa Kalača izvadīšanā uz pēdējo dusu 8. februārī, ar šo izsaku manu izjustāko pateicību. Sevišķi liels paldies māksliniekiem: H. Lūses kundzei, A. Teichmanim un V. Meļķim, māc. J. Siliņam, LCK, LSK, UNRRAs 800. vienības direktoram, Detmoldas konventam, tiesu darbinieku pārstāvim zv. adv. Alksnim, Hidesenas latviešu nometnes komitejai un komandantam.

Marija Kalace

ATZINĪBA PAR NOPELNIEM BAZNĪCAS LABĀ

Pāvests Pijs XII., lai parādītu īpašu atzinību latviešiem par nopelniem baznīcas labā, Latvijas pārstāvi pie Svētā Krēsla mons. J. Čamani paaugstinājis par prelātu, bet nacionālo delegātu latviešiem un igauņiem Vācijā un Austrijā prof. P. Lavrinoviču par monsiņjoru. Ar pāvesta delegāta rīkojumu monsiņjors J. Velkme, kas līdz šim izpildīja katoļu garīdznieka pienākumus Vestfāles un Hanoveras provincē, iecelts par visas britu joslas latviešu katoļu baznīcas dekānu. Viņa mīteklis ir: (21a) Hiddesen bei Detmold, „Frische Quelle."

VĒSTULES REDAKCIJAI

E. Kreicers, Memingenā

NOKAVĒJUMA SEKAS

Bieži lasu, ka tajā vai citā nometnē noorganizēti kādi arodkursi, kur tautieši var mācīties un pārskoloties. Bet šie pasākumi tagad pieietami vienīgi nometņu iemītniekiem. Turpreti arodzināšanas ļoti nepieciešamas arī no nometnēm izslēgtajiem tautiešiem, kam tagad jāieklaujas vācu saimniecībā. Kā lai viņi tiek pie amatprasmes, kas tiem viņu apstākļos ļoti svarīga? Vai še nebūtu mūsu pārstāvjiem jāierosina kāda iespēja, kāds priekšlikums, lai arī no nometnēm izslēgtajiem rastu kādas iespējas mācīties?

Valdemārs Kārkliņš

TUKŠĀS ROKAS

Novele

Pie slimnīcas durvīm piebrauca pajūgs ar divām sievietēm. Abas bija tīnušās platos lakatos, bārkstīm gar malām, uz muguras lielā mēzglā sasietiem stūriem. Viena bija jauna, glītu apaļu latgalietes seju, otra vecāka, laikam māte ar meitu. Vecākai bija saraudātas acis. Jaunākai rokas ar dvieli sasietas uz muguras.

Viņas vēl nebija izkāpušas, kad pa slimnīcas durvīm iznāca sanitārs Ignats netīri baltā uzsvārcī, kailu galvu, papirosa galu rokā.

„Kas tad meitiņai kait?" viņš jautāja vecākai sievietei un pētījot noskatījās jaunavā.

„Cienīgs dakteŗa kungs," vecenīte uztraukusies ierunājās, „nekas jau nekait, par to nebūtu nekas. Tikai tā kā viņa pērn saderinājās ar Dabara Sīmani . . . varbūt pazīstiet? Viņš te vingad nāca pārsiet, kad auga roka."

Sanitāram nebija pacietības klausīties.

„Slimnieci atvedāt?" viņš strupi noprasīja, tad jautāja jaunavai: „Ar ko slimojat?"

Jaunā sieviete neatbildēja.

„Jā, tā jau iznāk, domājām ielikt slimnīcā," vecā paskaidroja, un, vērojot sanitāra mazliet sapīkušo seju, steidzīgi un pazemīgi turpināja iesākto stāstu.

„Lūdzu, dakteŗa kungs! Un tad līgavainis viņu atstāja, runā, esot sācis pīties ar miesta tējnīcas jaunkundzēm — pag, kā viņas sauca? Dāmas bija, bet kādas dāmas? Lūdzu, dakteŗa kungs, no tā laika mana meitiņa tāda nervoza . . . tad domājām, ka slimnīcā . . ."

„Kad brūtgāns atstāj, tad jau katra meitiņa nervoza," sanitārs Ignats teica. „Ar to vien slimnīcā neuzņem. Gan pēc laiciņa tāpat pāries."

„Lūdzu, dakteŗa kungs, uzņemiet gan, redziet, mēs jau nedzīvojam vieni, mājā laudis ar maziem bērniem, un es viņu nevaru valdīt, kad viņai uznāk tie joņi. Kaimiņš dzīrās nosist, ja nevedīšot uz slimnīcu. Un taisnība cilvēkam ar' ir," viņa čukstot piebilda, it kā sargādamās, lai meita nedzird: „Viendien pakērusi kaimiņa mazo meiteni un nesīšot uz aku. Ko domājiet, uz aku!"

Sanitārs pagriezās, lai ietu atpakaļ. Viņš te nekā nesaprata, un viņam nebija laika.

Vecā sieva izmisusi lauzīja rokas un lūdzās: „Dakteŗa kungs, dakteŗa kungs, apžēlojaties! Kur lai palieku, ko lai daru ar viņu? Tēvs vecs, pats guļ slims. Zāļu arī nav, kad viņai uznāk karstumi —"

„Karstumi?" Ignats atvaicāja. „Tā jau cita lieta," viņš kļuva pielaidīgāks — patiesībā viņš nemaz nevarēja slimnieci noraidīt, kamēr ārsts nebija izmeklējis. Viņš tikai gribēja parādīt, kāds viņš lietpratējs. „Bet jūs sakāt, ka brūtgāns atstājis."

Viņš gribēja slimniecei palīdzēt izkāpt, bet ieraudzīja, ka tai arī kājas sasietas ar dvieli.

A, nu viņš sāka saprast. Ignats iesprauda papirosu zobos un, grasīdamies jaunavu izcelt, pabāza tai roku zem kājām.

„Ej prom, tu, viltus mīlestība!" slimā iesaucās un, veikli izrāvusi roku no saites, iesita sanitāram pa muti, tā ka uguns nošķīda un papiross aizlidoja pa gaisu.

Ignats pietvīka un zagšus pameta aci uz slimnīcas durvīm. Kā tad, taisni šai nepatīkamajā brīdī divas kopējas pabāza galvu. Abas spurdza, smieklus valdot.

„Ko skatāties kā aitas, nāciet palīgā," Ignats uzsauca.

Par trim slimnieci ienesa priekšnamā un apsēdināja baltā solā, kur slimnieki mēdza gaidīt ārstu.

„Dakteŗa kungs, piedodiet, dakteŗa kungs," vecenīte tuntuļoja nopakaļ. „Nedusmojaties, viņa jau nesaprot —"

„Māmiņ, tas nav ārsts, tas jau sanitārs," viena kopēja pamācīja.

Vecenīte brīnīdamās apklusa.

Pēc pusstundas no dzīvokļa atnāca dakteris Sīpoliņš un apskatīja slimnieci. Tas bija sīks, mazs cilvēciņš, apaļu pilnīgi kailu zīdaiņa galvu. Seja viņam bija bez uzacīm un vaibstiem, tā kā pakrēslī to nebija viegli atšķirt no pakauša. Parasti viņš kā balta ēna gāja direktora pēdās, ņurdēja caur degunu „m-m," plātīja rokas un centās izskatīties gudrs, kas tam arī itin labi izdevās. Ja direktora nebija klāt, viņa izturēšanās zināmā mērā mainījās. Tad viņš murmināja „n-n," plātīja rokas un nelaimīgi skatījās uz to pusi, no kuŗas direktors bija gaidāms. Neviens viņā neklausījās, neviens viņam neticēja, visi gaidīja direktoru. Tas nekādā ziņā nebija pareizi, Dr. Sīpoliņš bija gluži prātīgs ārsts, bet necilais asistenta stāvoklis viņam atņēma patstāvīgas darbības iespēju.

„Cik ilgi viņa jau slimo?" Dr. Sīpoliņš jautāja vecenītei.

„No lielajām atlaidām, kad beidzamo reizi satika Dabara Sīmani, dak . . . sanitāra kungs," sieviņa atbildēja. „Kā toreiz pārbaucām no Aglūnas, tā palika tik nervoza."

„Visu laiku vai lēkmēm?"

„Citkārt pavisam klusa, stundām nerunā un nekustas, bet kad uznāk tie joņi —"

„M-m-mēs jūsu meitu n-n-nevarēsim uzņemt," Dr. Sīpoliņš nelaimīgā izskatā teica. „Redziet, direktors atvaļinājumā, un mums n-nav telpu," viņš noplātīja rokas, „n-n-nav tādu zāļu. Jums viņa jāved uz Daugavpils psīchiatrisko slimnīcu."

„Mīļais sanitāra kungs," sieviņa sāka raudāt. „Ko es . . . kur es, vecs cilvēks . . . Kur Daugavpils . . . kaimiņa zirgs . . . Apžēlojaties Jēzus vārdā, sanitāra kungs!"

Viņa tiecās krist Sīpoliņam pie rokas.

Ārsts pakasīja aiz auss, paplātīja rokas. Slimniece solā spārdījās, Ignats viņu visu laiku turēja. Ko te varēja darīt? Ārsts padevās.

„Lieciet viņu pagaidām ceturtā palātā, vēlāk atnāksu paskatīties. Jūs ienāciet kancelejā," viņš piebilda sieviņai lakatā.

Pēc pusstundas sieva apgrieza zirgu un, asaras slaucīdama, aizbrauca. Meita palika slimnīcā. Viņu nomazgāja un ieveda ceturtā palātā.

Labu laiku viņa nekustēdamās sēdēja gultā un neļāva sev pieskārties. Viņas skatiens bija tumšs un sastindzis. Trīs citas slimnieces, kas bija mazajā telpā, brīnīdamās viņu novēroja. Ienācēja neatbildēja uz jautājumiem.

Veikli balansēdama traukiem pielikto paplati, kopēja Renate ienesa vakariņas. Viņai ienākot, jaunā slimniece pacēla galvu un paskatījās.

„Kā man tās bārdāmas riebjas," viņa noteica ar nievu un abām rokām ieķērās Renates gaišajos, balinātos matos.

Sākās neganta plūkšanās. Trauki ar ēdienu sašķīda uz grīdas. Renate visiem spēkiem pūlējās atbrīvoties, taču slimniece nelaida vaļā. Dzeltenos matu šķipsnas lidoja pa gaisu. Renate kliedza. Slimniece uzvarēja, viņa izsvieda gaišmati pa durvīm un atkal apsēdās gultā.

Tā kā Dr. Sīpoliņš bija aizgājis mājā, atsauca māsu. Liela, spēcīga auguma sieviete, māsa Dukāte ne par ko neuztraucās un ar slimniekiem runāja mīlīgā balstiņā kā ar bērniem, kādēļ slimnieki viņu lāgā neieredzēja, jo domāja, ka viņa liekuļo. Māsa Dukāte gribēja starpgadījumu nokārtot ātri un izdarīgi.

„Par ko mēs tā dusmojamies?" viņa mīlīgi jautāja.

Tumšais skatiens nekustīgi vērās viņā.

„Kā sauc jauno slimnieci?" māsa Dukāte vaicāja kopējām. Neviena nezināja. „Aizejiet kanclejā un pavaicājiet, kā sauc jauno slimnieci."

„Agafija Orbidane," teica kāda balss māsai aiz muguras.

Māsa Dukāte pagriezās atpakaļ. Durvīs stāvēja jaunais sanitārs Kļaviņš vaļēju muti, pārsteigumā iepletām acīm.

„Kā jūs zināt, Kļaviņ?" māsa jautāja.

„Pazīstu," Kļaviņš teica. „Viņa ir no mana ciema."

„Nu tad, Gaņa," māsa Dukāte, mīlīgi smaidot, griezās pie slimnieces, „mēs vairs nedusmosimies, vai nē? Mēs būsim rātnas un klausīsim mājām, jā? Te ir mūsu gultiņa. Te galdiņš un krēsls. Drēbītes noliksim te. Un tad iesim gulēt. Jā? Tad Gaņa būs laba meitene, un mēs būsim draudzenes!"

It kā ar to viss būtu nokārtots, māsā cēli izgāja no palātas un tālāko atstāja kopēju ziņā. Durvis viņa tikko nesadūrās ar Kļaviņu, kas arvien vēl skatījās slimniecē, neticēdams savām acīm.

(Turpinājums sekos)

Andrējs Eglītis

Ceļā

Kur manas mīlas dūdas,
Kas viņas atrast zin?
Lai ņem, lai mīl, lai zūdas,
Lai mani neatmin.

Ne žēlojos, nedz sirgstu,
Skan balss no laikiem tiem,
Kad piesitu ar pirkstu
Tās acu dobumiem.

Jau gaida uguns rati, —
Laiks, Elij, zirgus jūgt;
Ak, izdzīsušie skati,
Kā tie vēl protas lūgt!

Alķīmiķu sapņu piepildīšana

JAUNI PĒTĪJUMI PAR ATOMU ENERĢIJU

Atombumbu ražošana dibinās uz zinātnieku pētījumiem, kas lielāko tiesu tiek atklāti publicēti un atreferēti pētnieku sanāksmēs. Tā vienā no nesen notikušiem amerikāņu ķīmijas biedrības kongresiem prof. Seaborgs deva vispārīgu pārskatu par šiem pētījumiem. Atomu kodolu iekšējās enerģijas atbrīvošanas pamats ir t. s. lavīnveidīgie sabrukšanas procesi, ko var mākslīgi ierosināt dažādā veidā. Milzīga enerģija slēpjas visu elementu atomu kodolos, bet līdz šim nav zināmi paņēmieni, kā šo atomu enerģiju atbrīvot. Kā pamatviela, no kuŗas atomu kodoliem izdodas šos milzu spēkus atbrīvot, noder vienīgi urāns. Tas ir smags metalls un dabā nav bieži sastopams. Lielākos daudzumos urāna rūdas ir, piem., Kanādā un Čechijā, un tagad to atradnes tiek meklētas visās pasaules malās. Atombumbu ražošanai vajadzīgs, pirmkārt, tīrs urāns; bet tādu iegūt nav viegli. Te jau pirmās techniskās grūtības. Otrkārt, metalliskā urānā ir 3 atomu veidi t. s. izotopi. Lavīnveidīgi sabrūk un eksplodē vienīgi viens no šiem izotopiem — „urāns 235," kas parastā urāna masā ir ļoti maz. To atšķirt iespējams tikai ar sevišķiem, ļoti komplicētiem un dārgiem paņēmieniem.

Tomēr iespējami vēl citi ceļi, kā atbrīvot urānā slēpto milzu enerģiju. Urānā, ko iegūst no rūdām, visvairāk ir izotops „238." Ja to apstaro ar ļoti intensīviem neitronu stariem, tā atoma kodoli galu galā pārvēršas par jaunu ķīmisku elementu atomiem: rodas t. s. neptunijs un plutonijs. Apstarošanas var izdarīt arī ar t. s. deiterija vai smagā ūdeņraža stariem un tā iegūt neptunija un plutonija izotopus. Šos procesus izdara tagad ASV jaunos atombumbu ražošanas centros ar t. s. ciklotronu palīdzību lielos apmēros. Kā neptunijs, tā plutonijs ir jauni, mākslīgi, dabā neesoši metalli, tie ir mākslīgi ķīmiski elementi. Visvairāk tiek ražots plutonija izotops „plutonijs 239," jo tā masā viegli ierosināmi lavīnveidīgie sabrukšanas procesi, kādēļ šī mākslīgā viela noderīga atombumbu pagatavošanai.

Kā mākslīgi, dabā neatrodami, elementi plutonijs un neptunijs neietelp dabīgā t. s. periodiskā elementu sistēmā, kas izbeidzas ar 92. elementu — urānu. Neptunijs, kuŗa simbols Np, ir 93., bet plutonijs — Pu — 94. elements. Pēdējos gados atomu pētnieki pagatavojuši vēl 2 jaunus mākslīgus elementus — Amerikumu, Am, kas nu ir 95. pēc kārtas, un Kuriumu, Cm, kas ir 96. pēc kārtas. Kamēr pēdējie pagatavoti vēl tik maz, ka tos var pētīt tikai ar speciālām ultramikroķīmiskām un fizikālām metodēm, neptuniju un sevišķi plutoniju tagad amerikāņi taisa jau techniskos apmēros.

Speciālistam, kas pieradis pie klasiskās zinātnes, šie jaunie ziņojumi liek iekšēji nodrebēt. Cilvēks rada jaunas, mākslīgas pamatvielas! Tas ir liels, vienreizējs notikums kultūras vēsturē. Alķīmiķu sapņi piepildījušies, kaut arī citādā veidā, nekā tie tika sapņoti. Kad priekš apmēram 50 gadiem atklāja radioaktivitāti (urāna, torija uc smagāko elementu dabīgo starošanu un sabrukšanu), tad tā bija sensācija, kas savilņoja visus. Bet tagadējie notikumi tos pilnīgi apēno. Vispārsteidzošākais tas, ka mākslīgos elementus, kuŗu iekšējā enerģija tagad cilvēka rokās, var jau ražot lielos daudzumos. Te pārvarētas neiedomājami lielas techniskas grūtības, bet par tām atklāti nekas netiek publicēts un kongresos ziņots.

Br. J.

Chronika

Bavārijas latviešu mākslinieku kopā jau reģistrēti vairāk nekā 35 mākslinieki. Kopa cer iekārtot savu mākslas salonu, kur izstādīt un pārdot savu biedru darbus. Kopa par savu uzdevumu uzskata arī mākslinieku apgādāšanu ar gleznošanas piederumiem. Nesenajā apspriedē Minchenē par kopas organizācijas darbu kārtotājiem izraudzīti H. Krūmiņš no Augsburgas un A. Sildegs no Minchenes.

Latviešu kultūras darbinieki Lībekā vienojušies Lieldienu nedēļā organizēt kultūras dienas, kas notiks reizē ar līdzīgām dienām visā Šlezvigas - Holšteinas novadā. Notiks gleznu un daiļamatnieku izstrādājumu skates, teātŗu izrādes, rakstnieku dienas, baleta uzvedumi. Lībekā paredzēts arī J. Kalniņa kompozīciju vakars.

O. Krolla apgāds Augsburgā, bez jau izdotajām mūzikālijām, sagatavo E. Dārziņa Melancholisko valsi, V. Dārziņa Preludes, A. Ābeles, J. Cīruļa, Jēruma, Mediņa un prof. Vītola jaundarbus.

Trimdas grāmata

Ar šādu titulu Ceļa apgāds Vircburgā nupat laidis klajā Valža Mežezera dzejoļu krājumu, kas, kā jau nosaukums rāda, runā par mūsu kopīgajām bēdām. Autors kā dzejnieks vēl maz pazīstams, bet mūsu garīgās dzejas krātuvē ir jau iemetis savu artavu. Ar garīgo dzeju arī Trimdas grāmatai daudz radniecības, īpaši tai ziņā, ka dzejoļu autors pasauli redz ļoti nopietnā skatījumā. Bet līdz ar šo nopietnību Mežezera dziesmas nav bez smaguma, bet ir stiprā refleksiju varā, kālab arī izteiksme nav tik naīva un viegla, kāda raksturo jūtu liriķus. Pat dzejolis Mīlestība nav mīlestības naīvs izpaudums, bet satur pārdomas par mīlestību. Toties jāatzīst motīvu svaigs, kas dzejai — arī pēc lielā liriķa Gētes domām — nebūt nav nenozīmīgs. Un te nu jāliecina, ka Mežezeru valdzina lielie notikumi mūsu tautas dzīvē, ko rāda jau grāmatas iedalījums: Liktenīgā laikā, Dzejnieks un dzimtene, Ciešanas un cerības. . Tiešām, gandrīz visi dzejoļi — skaitā pāri par 40 — ja arī runā par autora pārdzīvojumiem, līdz ar to tēlo mūsu tautas likteni nepieredzētos apstākļos, kur arī latviešu tautai, līdzīgi kā Vecās derības psalmistam, jāžēlojas: „Pie Bābeles upēm, tur mēs sēdējām un raudājām, kad pieminējām Cianu." Mežezera dziesmas ar tamlīdzīgām nopūtām caur un cauri sātinātas un modina ilgas pēc mūsu dzimtās zemes, kā arī stiprina ticību nākotnei: „Saulainā Lieldiena mums līksma un laimīga būs!" Lai Dievs dod šīm autora cerībām piepildīties!

Formas ziņā jāaizrāda uz vienu īpatnību. Mežezers vairāk dzejoļos lieto heksametrus un pentametrus, šiem antīkajiem metriem piekarinādams atskaņas, piem.:

„Redzi, Kungs, debesīs tavās: ir
dzisušas Latvijas zvaigznes —
Kurzeme, Zemgale kur? Vidzemes,
Latgales nav.
Vējš nō trimdas ikbrīd turp latviešu
cerības aiznes,
Sāpju vietas kur mums nedienās
pamestas stāv."

Tamlīdzīgi, tikai lauztās rindās:

„Nevar tas pazust nekad,
Ko Skalbe ir ielicis dziesmās,
Kronvalds un Plūdonis reiz
Liesmaini varēja paust.
Nezudīs Rainis nekad,
Kaut Latvija tiešām ir briesmās.
Sāpēs un cerībās, lūk,
Vajaga rītdienai aust!"

Dzirde ir tiesnese tam daiļumam, ar kuŗu saistīta dzejas valoda atšķiras no daiļprozas. Tas attiecas arī uz atskaņām. Ja tās, kā te uzrādītos piemēros, stāv tik atstatu, tad, nākamajam atskaņas vārdam nākot, iepriekšējais atskaņas vārds, kam nākamais būtu itin kā atbalss, mūsu ausī vairs neskan. Tā te augšējā piemērā: kad lasām vārdu „aust," tad „paust" uz mums vairs neiedarbojas, un mums to nākas ar meklēšanu sameklēt. Vispārim atskaņas nav autora stiprā puse, ko jūt īpaši viņa sonetos. Pagadās arī tik neizdevīgi atskaņojumi kā: „ziediem" un gadiem." Kopā saņemot, jāsaka, ka Mežezers neapžilbina dzejas baudītāju ne ar spilgtu techniku, ne sižetu raibumu, bet ka viņa nākotne ir nopietnā prātnieciskā apcerē, kam spārnus raisa tautas un tēvzemes mīlestība.

Prof. L. Bērziņš

SPECIĀLZIŅOJUMS NR. 6

„LATVIJAI" NO DIENVIDPOLA

Demokratijas nav vis dažādas

Pa tālruni no mūsu speciālkorespondenta Antarktikā

Tai svētdienā, kad Bairds nometa Dienvidpolā UN karogu, svinīgi uzgērbu zaļo vācu kreklu, ko man piešķīrusi Kleinkecas nometnes mantu sadalīšanas komisija, un devos uz amerikāņu nometni Valzivju līcī.

„Kapēc jūs, kollēga, nometāt Dienvidpolā tieši UN karogu?" es jautāju Bairdam.

Bairds pieslīja tuvāk krāsnij, lai iesiltu runāšanai, un atbildēja, ka tas tāpēc, lai simbolizētu demokratijas ideju izplatīšanos visā pasaulē — arī Dienvidpolā, kas, kā tagad zināms, atrodas aiz 5000 metru augstiem sarkanīgiem kalniem.

„Hm!" es teicu. „Bet pasaulē patlaban ir vairākas demokratijas. Kuŗa no tām tad nokrita Dienvidpolā līdz ar UN karogu?"

Bairds pats neatbildēja, bet viens no viņa pavadoņiem sāka man skaidrot, ka nemaz nav tiesa, ka pasaulē būtu dažādas demokratijas.

„Es," viņš teica, „pats būdams amerikānis, vienreiz satiku vienu krievu un sāku ar viņu runāt par demokratiju. Teicu viņam, ka krievi laikam saprot demokratiju citādi nekā mēs. Pie mums, teicu krievam, demokratiju saprot tā — man, piemēram, nepatīk kaut kāda prezidenta Trumena rīcība. Tad es braucu uz Vašingtonu, eju pie Trumena, saku viņam: ‚Mister Trumen — man jūsu rīcība nemaz nepatīk!' Mani par to nesoda. Trumens laipni piedāvā krēslu un saka: — Interesanti, apsēžaties, lūdzu, parunāsimies par to!"

„Jā," es piekritu. „Tā tiešām ir amerikāņu demokratija, bet . . ."

„Pagaidiet!" Bairda pavadonis neļāva sevi pārtraukt. „Krievs toreiz noklausījās manu stāstu, pamāja ar galvu un teica: ‚Pareizi, mister. Tā ir demokratija. Taisni tāpat kā pie mums. Mums arī iet tā. Man, teiksim, nepatīk kaut kas. Dvēsele sāp. Eju uz staciju, nopērku, teiksim, biļeti līdz Maskavai. Braucu. Dzimtene ir plaša — no pat Kaļiņingradas līdz Vladivostokai. Braucu ilgi. Beidzot nobraucu . Eju uz Kremli. Saku, gribētu runāt ar visu tautu tēvu. Ielaiž mani sargi — balodīši. Saku: — Biedri Staļin, man tā Trumena rīcība nepavisam nepatīk. — Arī mani, balodīt, par to nesoda. Biedrs Staļins saka: „Interesanti, apsēstaties, biedri, parunāsim . . ."

Tā nu es, cienītie lasītāji, tagad zinu, ka nav vis tiesa, ka demokratijas būtu dažādas.

Dīpītis L.,
„Latvijas" speciālkorespondents
pie Dienvidpola

Kas un kur?

Janvārī gandrīz 80 g. vecumā miris Pjērs Bonārs, ko uzskata par pēdējo no lielajiem franču gleznotājiem, kas saglabājuši impresionistu lielo mantojumu līdz mūsu dienām. Bonāram bija radniecība ar Renuāru, Degā un Gogēnu. Viņa darbu klāstā ir arī grafikas.

Par Ņujorkas filharmoniķu mūzikālo vadītāju un virsdiriģentu nesaskaņu dēļ aizgājušā Artura Rodzinska vietā izraudzīts agrākais Vīnes operas un Berlīnes Šarlotenburgas operas diriģents Bruno Valters. Nākošā sezonā diriģentu — viesu vidū būs arī Leopolds Stokovskis un Dimitrijs Mitropuloss.

Austrijā aizliegtas visas 1933.—1945. g. ražotās austriešu filmas.

4 mēnešu kursos radiofona darbinieku sagatavošanai, ko rīkoja Ziemeļrietumvācijas radiofons Hamburgā, uz 20 vietām pieteicās vairāk nekā 5000 reflektantu.

Lidmašīnas klizmā nogalinātās slavenās amerikāņu dziedones Grēsas Mūres mirstīgās atliekas pēc pagaidu apbedīšanas Parīzē, pārvestas uz Ņujorku.

Holivudā gatavo Čaikovska filmu „Traģiskā simfonija." Galvenajai lomai no 40 kandidātiem izraudzīts zviedrs Franks Sundštrems.

Franču Komēdijā, uzvedot Rasina Berenikes modernizējumu, publika protestēja tik vētraini, ka policija apcietināja 20 studentu. Viņi paskaidroja, ka nespējuši panest šīs klasiskās 17. g. s. drāmas pārvēršanu par „varjetē."

Seno laiku vēsture

SARAKSTĪJIS FR. ZĀLĪTIS, IZDEVIS APGĀDS „GRĀMATU DRAUGS"

Nelaikis vēsturnieks Fr. Zālītis, kas savas dzīves gaitas beidzis trimdā un atdusas Vupertāles kapos, mūsu skolu jaunatnei atstājis vērtīgu mantojumu — savas vēstures grāmatas tautskolām un vidusskolām. Latvijas skolās Fr. Zālīša vēstures grāmatas ar savu vieglo valodu un gleznaino stilu bija visizplatītākās.

Še, svešniecībā, līdz pašam pēdējam laikam vēstures mācīšana skolās sagādāja lielas grūtības, jo skolēniem arvien vēl vēsture jāmācās pēc konspektiem un piezīmēm. Bet vēsturei skolās sevišķi svarīga nozīme, jo skolēni vēstures stundās iepazīstas ne vien ar vēsturiskiem faktiem, bet arī ar šo faktu sakarību, ar viņu cēloņiem un sekām. Katrai tautai un valstij pie tam par vienu un to pašu vēstures notikumu ir savādāks apgaismojums.

Ar atzinību jāatzīmē direktora E. Nagobada pūles, kas Fr. Zālīša Seno laiku vēsturi no jauna caurskatījis un sagatavojis iespiešanai vidusskolu vajadzībām. Mācības viela sakārtota lietpratīgi, jo arī E. Nagobads ir piedzīvoijs vēstures skolotājs. Tikai ar dažiem parakstiem zem vēsturisko personu attēliem notikusi pārskatīšanās, kam skolas grāmatā nedrīkstētu būt vietas.

Grāmatas ietērps, prātā paturot grūtības papīra izvēlē, atzīstams par pieņemamu. Vienīgi grāmatā ievietotie attēli nav visai izdevušies, jo papīrs šim nolūkam nav piemērots.

Skolas ar nepacietību gaida pārējo daļu parādīšanos atklātībā, kas būs liels atvieglinājums nevien skolēniem, bet arī skolotājiem. Grāmatas maksa — 8 markas.

A. Sestulis

Jaunākais franču literātūrā

Franču tauta, kas, nevērojot citu autoritāti, aizvien paradusi brīvi izteikt savas domas, četros okupācijas gados smagi cieta brīvā vārda zaudējumu. Protams, intellektuālisti neuzskatīja, ka līdz ar klusēšanu viņi būtu notiesāti arī bezdarbībai. Šī cīņa pagrīdē deva viņiem sāpīgu, bet bagātīgu iespēju domu padziļināšanai un izveidošanai. Literātūra, kas radās šajā nebrīvības laikā, atšķiras no visa, kas aistētikā un mākslā radās un spēja pastāvēt starp abiem pasaules kariem. Vairākos nelegālos izdevumos šī garīgā kustība, ko var uzskatīt par apspiestās franču domāšanas instinktīvu un vienotu kaislību, ar savu domas skaidrību, ar tiešu un nepārprotamu izteiksmi ieguva savu iekšējo attaisnojumu. Ik rakstnieka augstākais uzdevums bija cilvēka gara brīvības un skaidrības glābšana, kas nozīmē cīņu par garu ar garu. Aizstāvēšanās tikai tad ir ietekmīga, ja tā savienota ar zināmu jaunradīšanas tieksmi. Tā rodas Pusnakts izdevniecība (Edition de Minuit) un tās apgādā rakstu krājumi Le Cahier Noir, pazīstamā romānista Fransuā Moriaka (Francois Mauriac) vadībā un Les Lettres Francaises, ko redigē Klods Morgāns (Claude Morgan) kopā ar Žaku Dekūru (Jacques Decour) un Žanu Polhānu (Jean Paulhan). Šeit skaidra kļūst doma, ka personīgu laimi nevar rast pasaulē, kur garam draud iznīcība.

Jau šajos nelegālajos izdevumos nomanāmas jaunas idejas, jauni literāri virzieni. Vai it visi viņi uzskata, ka cīņa, kur cilvēces atbrīvotāji spēki sastopas ar tiem, kas grib viņus pakļaut sev, vēl nav beigusies un arī rakstniekam tajā jāiekļaujas.

Par svarīgākiem franču pēckara literātūras novirzieniem jāatzīst eksistenciālisms, personālisms un sirreālisms. Eksistenciālisma iezīmes „Latvijas" slejās jau raksturotas, bet personālisma ievērojamākais paudējs ir Emmanuels Munjē (Emmanuel Munier) mēnešrakstā L'Esprit, tāpat kā sirreālisma galvenie paudēji ir Luis Aragons (Louis Aragon) un Pols Eliārs (Paul Eluard).

Personālisms ir filozofija, kas tiekai revolūcijā saskata rietumu cilvēka krizes atrisinājumu. Pretēji marksismam personālisms tomēr piešķir zināmu vērtību cilvēka personībai. Blakus materiālajai revolūcijai personālisti prasa cilvēka pārveidošanu un lielu vērību velta personības aizsargāšanai pret apspiešanu, jo cilvēkā saskata augstāko būti, no kā iziet visi pasaules ceļi. Personālisma uztverē cilvēkam ir absolūts, transcendents raksturs. Bet, kaut arī personālisms centrējas personībā, tas tomēr nav jauna veida individuālisms. Personālisma un kopības jēdzieni ir cieši saistīti, cilvēka būtisko dzīves uzdevumu tas saredz ne dabas savaldīšanā vai personīgas dzīves baudīšanā, bet gan gara saskaņā un pasauli aptvērējas izpratnes radīšanā. Pēc Munjē uzskatiem, cilvēks atrod sevi attiecībās pret apkārtni, darbā, draudzībā, mīlā, bet ne savā „es". Munjē saka: „Mūsu laikmets vienmēr vairāk tiecas pasaulē radīt cilvēku masu, kas neko neizšķir, bet padodas nenovēršamajam. Personālisms grib izveidot cilvēcīgu cilvēku pasauli."

Personālisms prasa literātūras pilnīgu iekļaušanos cīņā. Rakstnieks nevar atteikties kalpot patiesībai, bet viņam brīžam jāatbrīvojas no ārējās ietekmes, lai saglabātu gara brīvību. „Iekšēja koncentrēšanās nenozīmē tieksmi bēgt, atiet savrup, — tā ir spēku savākšana jaunam darbam, jaunai cīņai."

Sirreālisma pirmsākumus varam atrast jau 1916. gadā Šveices literārajā kustībā Dabā. Kad franču sirreālisma dibinātājs Andrē Bretons ieguva ieskatu Tristana Tzaras Dadas manifestos, radās žurnāls Literature, kur strādāja jau liela daļa pazīstamāko franču sirreālistu — Bretons (Breton), Tristans Tzara (Tristan Tzara), Luis Aragons (Louis Aragon), Eliārs un Supols (Soupault).

Sirreālistu pasaule sastādīta no pretējākiem fragmentiem, kuru elementi atšķiras viens no otra un tomēr veido slēptu vienību. Sirreālisms rāda iekšējas vīzijas, kas nesaista vērotāju ar saprātu, bet pārņem kā cikloni, kas tiecas lasītāju ievest noteiktā dzīves noskaņā — neizbēgamā un elementārā. Viss sirreālismā tiecas uz bezdibeņigo. Tā ir izjūtu māksla, kas sakņojas dziļākā dvēseles dzīvē. Literātūrā te valda visneiespējamākie vārdu savienojumi, tā saucamās pazemes asociācijas. Rakstnieki cenšas izvest priekšplānā zemapziņas un spontānitātes principus, ir pret konvencijām, dogmatismu un ģimenes ideāliem.

„Vai sirreālisms bija kļūda?" jautā L. P. Kvints (Quint) žurnālā Confluences. Tas gribēja literātūru no izteiksmes līdzekļa pārvērst atziņas metodē, gribēja sasniegt garīgās atziņas vietu, kur dzīvība un nāve, patiess un izdomāts, pagātne un nākotne izbeidz eksistenci kā pretstati. Tā varbūt bija lielākā piepūle, kas izmēģināta, lai cilvēkus atbrīvotu. Šim virzienam tagad pievienojas jauni spēki, un viens no tiem ir jaunais Martinikas dzejnieks Emē Sezērs (Aimé Césaire). Pēdējā laikā iznākuši arī jauni kustības dibinātāju darbi. Pusnakts izdevniecība apgādājusi L. Aragona Grevēnas mūzejs un P. Eliāra Uz redzēšanos, Vācija!

Arī marksisms un dialektiskais materiālisms no jauna nodarbina rakstnieku prātus. La Revue Internationale, kas mēģina lielās aktuālās problēmas aplūkot dialektiskā materiālisma garā, un La Pensée, kas saucas par modernā racionālisma paudēju, ir divi lielākie marksisma inspirētie franču žurnāli, bet arī eksistencionālisti un personālisti atzīst komūnisma idejas dinamismu un ietekmīgumu.

Ik žurnāls plaši raksta par pretestības kustības organizēšanu, apdzied makiju darbus un mēģina rādīt jo plašu šo nelaimes un slavas gadu ainu. Nav tādu, kas nemēģinātu sniegt koncentrācijas nometņu dzīves attēlojumus. Bez īpaša uzsvara vai izskaistinājuma autori gandrīz kaili centušies atveidot cilvēku pazemošanu, ciešanas un nāvi. Cilvēkam draud briesmas pasaudēt savu cilvēcību un civilizāciju, krist atpakaļ barbarismā.

Lielāku pretimnācību žurnāli izrāda jaunajiem dzejniekiem. Tā nav vairs kādas bezrūpīgas paaudzes dzeja, bet piedalās laikmeta cīņās, asiņo, mirst un triumfē līdz ar to. Lirikas žurnālā L'Eternelle Revue un Poesie jaunpienācēji — Pjers Emanuēls (Pierre Emanuel), Loijs Masons (Loy Masson) un Pjers Segērs (Pierre Seghers) parāda sevi jau par nobriedušiem mākslinieciem.

Vai var runāt par jaunu liriku? Morisam Nado (Nadeau) liekas, ka jaunā dzeja, salīdzinot ar liriku starp abiem kariem, nerada aistētisku vai metafizisku revolūciju, drīzāk regresu. No domu darbības poēzija atkal kļuvusi par izteiksmes līdzekli. Varbūt varētu arī sacīt, ka jaunā dzeja, visvairāk dzidamās pēc ietekmes politiskā un sociālā vidē un vairāk domājot par cilvēku atbrīvošanu nekā par etisku principu stingru ievērošanu, nav vīlusi tos, kas viņā ietvēruši savas cerības.

Blakus oriģināldarbiem franču literārā periodika ievieto arī cittautu rakstnieku darbus. Īpašas burtnīcas veltītas atsevišķiem angļu, amerikāņu vai krievu rakstniekiem. Atkal lasām Dos Pasos, Sarojana, Foknera, Steinbeka darbus, redzam, ka pasaulē vēl ek..stē Lorka un Alberti, Jesenins, Adi un Silone.

S. Brēmanis

Kaudzītes Reinis un krusttēvs Matīss

ATMIŅAS PAR MĒRNIEKU LAIKU SARAKSTĪTĀJIEM

Brāļi Kaudziši bija manas mātes tēva brāļi. Mani vecāki gan jau ap gadsimtu maiņu bija atstājuši Piebalgu, pārceldamies uz Garlība Merķeļa dzimteni — Lēdurgas pagastu, bet vēlāk sagadījās, ka tuvumā kādu laiku dzīvoja arī Kaudzītes Reinis, ap 25 kilometru no mums — Saulkrastu jūrmalā. Šad un tad, mērojot tālo ceļu no Piebalgas, kuŗu viņš nekad nevarēja aizmirst, uz Saulkrastiem, rakstnieks dažas dienas atpūtās mūsmājās. Mēs atkal šad un tad pa vasaru aizbraucām pie Reiņa vērot skaisto jūru. Mūža vakara pusē Reinim likās, ka viņš diezgan redzējis pasauli, jo jaunībā bija apceļojis nevien Latviju, bet pusi Eiropas, un viņš bija laimīgs, savā īpašumā iegūdams mazu naminu jūrmalā.

Lielais dzīves prātnieks, kas citiem teicis tik daudz vērtīgu atziņu, tomēr pats maz šos padomus izmantoja savā dzīvē. Ne reizi vien viņam gadījās dažādas neveiksmes. Notika, ka arī naminu Saulkrastos viņš drīz zaudēja, un tas pārgāja saimniecības vadītājas Damrozes kundzes vai jaunkundzes īpašumā. Bija notikušas nesaprašanās, kuŗu rezultātā rakstniekam vajadzēja savu mitekli atstāt. Kas toreiz īstenībā bija gadījies, palika nezināms pat tuviniekiem, arī brālim Matīsam, jo par šo lietu Reinis izvairījās runāt.

1920. gadā bija rakstnieka pēdējais ceļojums no Saulkrastiem uz Piebalgu; tas vispār bija viņa pēdējais ceļojums. Kādu priekšpusdienu rakstnieks ieradās pie mums Lēdurgā un likās vārgs un sagrauzts. Gan jau arī gadu bija daudz — 81. Nevarēja viņš atžirgt no klepošanas, kas to pastāvīgā kakla iekaisuma dēļ mocīja gandrīz visu mūžu. Toreiz viņš Lēdurgā palika vairākas dienas. Sevišķi naktis to mocīja klepus, jo arī jūras mitrais gaiss Saulkrastos nebija nācis par labu veselībai. Taču pats sirdzējs stāstīja, ka ar „reņģu vīriem" no Piebalgas vēl reiz braukšot uz Saulkrastiem, kur esot skaisti un mierīgi. Tie „reņģu vīri" bija ļaudis, kas no Vidzemes vidienes brauca uz jūrmalu pēc reņģēm, salakām, zušiem, kūpinātiem jūras asariem un mazajiem gardajiem „lucīšiem". Viņi brauca gadu no gada un tirgojās ar jūras zivīm Vidzemes augstienē. Turp un atpakaļ braucot, šie „reņģu vīri" zirgus pūtināja arī Lēdurgā un dažkārt atveda mums vēl gluži siltas kūpinātas reņģes.

Lēdurgā krietni atpūties, rakstnieks pēc dažām dienām devās uz Piebalgu, bet atpakaļbrauciens vairs nenotika: pēc kādām 10 dienām saņēmām ziņu, ka jāierodas viņa bērēs.

Ja Kaudzītes Reinis tiešām bija filozofs zemnieka drānās, tad augumā mazākais, bet padruknais Matīss, kas par savu brāli bija 9 gadus jaunāks (dz. 1848. g. 8. nov.), atgādināja lēnīgu un labsirdīgu Vidzemes saimnieku. Ar viņu visbiežāk satikties iznāca ģimnazista gados Rīgā. Kad Kaudzītes Matīss brauca galvas pilsētā kārtot savas darīšanas, kas parasti notika pāris reižu gadā, viņš vienmēr pārnakšņoja mana tēva dzīvoklī Ģertrūdes ielā 30. Nebiju jau toreiz vairs nekāds mazais zēns, taču Matīsa pamācības vajadzēja uzklausīt. Viņš, piemēram, ļoti pukojās, ja guļot lasīja. Tas bojājot redzi. Matīss bija sīkumaini kārtīgs. Gulēt ejot, kurpes vajadzēja nolikt gultas galā tā, lai tās atrastos tieši viena pie otras un abu kurpju papēži būtu kopā. Noģērbtām drēbēm bija jābūt kārtīgi noliktām vienmēr zināmā vietā. Viņam patika kareiviska, varbūt arī skolotāja kārtība. Paša rakstnieka pašaustās drānas uzvalks šķita tik rūpīgi glabāts, ka tur pat puteklītis kautrējās nomesties. Viņš gribēja, lai tikpat kārtīgi būtu arī citi, sevišķi jaunieši. Lielākais negals bija tad, ja viņu nosauca par „onkuli"; vajadzēja sacīt — krusttēvs. Kaut arī mans krusttēvs viņš nemaz nebija, rakstnieks tomēr mani dēvēja tikai par „krustdēli", kas piebaldzēna izrunā skanēja ļoti īpati.

Atbraucis Rīgā, krusttēvs Matīss vispirms uzmeklēja grāmatu izdevēju Jāni Rozi. Šķiet, ka tas bija viens no viņa labākajiem draugiem. Rakstnieks necienīja tālruni. Tas esot tāds iekārtojums, bez kuŗa it labi varot iztikt. Domāju, ka te sava nozīme bija arī krusttēva ne visai labajai dzirdei.

Skaistu brīdi Kaudzītes Matīss piedzīvoja 1923. g. novembrī, kad Nacionālajā teātrī rakstnieku godināja viņa 75. dzimumdienā un izrādīja „Mērnieku laikus". Krusttēvs Matīss nebija gaidījis tik daudz sirsnīgu, mīļu un cildinātāju vārdu, tik daudz ziedu un balvu. Nākamajā rītā piecēlies un ap sevi vēlreiz apskatījis ziedu vālus, kas nu bija pārvesti mājās, krusttēvs kratīja galvu un teica: „Es tomēr esmu parādnieks." Tas bija jāsaprot tā, ka viņš savā rakstnieka mūžā nav vēl devis pietiekami daudz un cieši domāja, ka nepietiek ar Mērnieku laikiem, ar Rozes sen jau novītušas. Tajā reizē viņam arī nobrieda doma sarakstīt Jaunos mērnieku laikus. Arī draugi to jau sen bija skubinājuši. Ar šo apņemšanos rakstnieks aizbrauca atpakaļ uz Piebalgu.

Jauno mērnieku laiku literārie panākumi gan neaizsniedza Mērnieku laikus, kas bija sarakstīti priekš 45 gadiem.

Kaudzītes Matīss strādāja līdz sava mūža pēdējai stundai. 1926. g. 8. novembrī 78 g. vecumā, dārzā aprokot savas skaistās ābeles, viņš pēkšņi šķīrās no Piebalgas, ko tā mīlēja. Jo „. . . birzis un sili, ezeri zili," kā par Piebalgu saka Kārlis Students, arī viņam šķita tikai Piebalgā. No Kaudzītes Matīsa dzimšanas dienas nāk. gadā paies 100 gadu.

Kaudzīši sen vairs nav mūsu vidū, bet diemžēl viens otrs Švauksts un Pietuku Krustiņš gan vēl vienmēr dzīvo!

Arnolds Šmits

Nezāles mūsu valodas druvā

Nedrīkst jaukt jēdzienus „Baltijas tautas" un „baltieši" ar „Baltu tautas", „balti". Baltijas tautas ir pie Baltijas jūras (Baltijā) dzīvojošās latviešu, leišu un igauņu tautas. Šo tautu piederīgos varam saukt arī par baltiešiem. Igauņi un leiši ir mūsu kaimiņu tautas. Bet mūsu brāļu tauta ir tikai leiši vien. Latvieši un leiši runā radniecīgu valodu, kamēr igauņu valoda cēlusies pavisam no citas saknes. Kā krievu, poļu, čechu valoda pieder slavu (jāizrunā ar īsu a — slavi) valodu saimei, tā par baltu tautām jeb baltiešiem saucami tikai latvieši un leiši. Arī senprūši bija baltu tauta.

J. Zariņš

Vēstules meklē adresātus

Latviešu labklājības virsnieka birojā Lībekā atrodas zemāk minētiem tautiešiem no ārzemēm pienākušas vēstules. Adresāti tās var saņemt Lībekā, Burgstr. 59, latviešu labklājības virsnieka birojā, vai arī paziņot tam savas adreses. Vēstules pienākušas: Annijai Alenainei (no Chas. Fraser, Grinvičā), Jānim Ansonam (Olga Ansone, Dānijā), Elvīrai Asmanei (Erna Fridricha, Dānijā), N. Ancānam (M. Kaire, Daugavpilī), Veltai Āboliņai (A. Dreimanis, Stokholmā), O. Auseklim (L. Bekiņš, ASV), Alfrēdam Balceram (Izolde Balcere, Dānijā), M. Bergai (Krinģelis, Zviedrijā), Kārlim E. Bērziņam (arch. Manfreds B. Sarma, Zviedrijā), M. Bērziņam un I. Riekstiņam (H. Lejiņš, Zviedrijā), L. Birzenbergam (LSK, Beļģijā), Margarētai Björnsen (Lett. Hjaelpkommitten, Dānijā), A. Bēram (A. Strēlis, Zviedrijā), Kārlim Brūverim (G. Brūveris, Austrijā), Irmgardei Bitei (Valdis Bite, Zviedrijā), Arvīdam Baltgalvim, (P. Martinsons, Holandē), Dr. Inai Bērziņai-Šnikerei (Andrett, Stokholmā), Kārlim Birzgalim (Arnolds Pētersons, Zviedrijā), Mildai Bergai (Elvīra Zaretoka, Valmierā), Visvaldim Baumanim (Anna Baumane, Talsos), kapt. P. Biezajam (Arturs Vanags, Norvēģijā), ltn. V. Cukuram (L. Algars, Dānijā), Miķelim Černenokam (Georgs Bērziņš, Dānijā), Elfrīdai Damanei (Katrīne Brakmane, Dānijā), Paulim Dzindžam (E. Kampars, Stokholmā), E. Drullem (M. Sakārnis, Stokholmā), Jānim Dārzniekam (Vanda Cavro, Austrijā), Raimondam Ekšteinam (Vilis Egle, Stokholmā), Katrīnei Ellerei (Jānis Ellers, Zviedrijā), Otto Ejupam (L. Miezītis, ASV), Marijai Ērglei (Milda Lapiņa, Zviedrijā), Alfrēdam Fremanim (Rūdolfs Podnieks, Nujorkā), Nikolajam Fürmanim (Karina Fürmane, Zviedrijā), I. Frišmanim (K. Polis, Zviedrijā), Olgai Freimanei (Lidija Larsena, Zviedrijā), Georgam Freibergam (J. Urga, Dānijā), Huldai Frīdmanei (Anglijas), J. Frišmanim (A. Polis, Zviedrijā), Gabei Marijai (G. Muižnieks, Zviedrijā), Jānim Galviņam (Vilis Galviņš, Dānijā), Benitai Grigorjevai (T. Grigorjevs, Zviedrijā), Kārlim Grīnam (Zauls, Dānijā), Arvīdam Grundmanim (Evelīne Druste, Nujorkā), Haraldam Grīnam (Valdemārs Grīns, Zviedrijā), Viktoram Graubem (LSK, Beļģijā), A. Hagenfredim (P. Kalmītis, Zviedrijā), Ilmāram Hermansonam (Laimonis Ešenvalds, Zviedrijā), Līvijai Hernbergerai (E. Hernbergers, Dānijā), Ainai Hasio (J. Hasio, Zviedrijā), Staņislavam Sesem (Starpt. Kom., Ženevā), Elizabetei Heinei (A. Zvejnieks, Zviedrijā), A. Indriksonam (A. Indriksons, Zviedrijā), Litai Irbei (Jānis Grauze, Dānijā), Jānim Ieviņam (A. Meisters, Dānijā), Prof. Edgaram Jakobi (Stokholmas), M. Jansonam (M. Martinova, Dānijā), Robertam Jansonam (R. Puriņš, Argentinā), Emīlijai Jansonai (A. Vārpiņš, Zviedrijā), Valdim Jasim (Aina Muchka, Zviedrijā), Andrējam Kalniņam (Aina Muchka, Zviedrijā), V. Kalniņam (Latv. Pal. Komit., Stokholmā), Reginai Kalniņai (Alma Līberta, Latvijā), Miervaldim Kargānam (O. Kargāns, Dānijā), J. Kargānam (O. Kargāns, Dānijā), Zigrīdai Kostrovai (Irēna Apine, Dānijā), Ferlandam Krūmiņam (K. Silabrams, Zviedrijā), Erikai Kuļikovskai (Elza Pūce, Dānijā), M. Kurnosovam (Anglu mekl. iestāde bēgļiem), Jānim Kuršinskim (L. A. Gillet, Austrijā), F. Krūmiņam (A. Krūmiņš, Zviedrijā), Skaidrītei Kreicbergai (E. Kišenuks, Liepājā), Annai Krigerai (Gudbergs, Ventspilī), Skaidrītei Kreicbergai (M. Kreicbergs, Aucē), Prof. K. Krimbergam (Erna Mālīte, Zviedrijā), Zelmai Krastiņai (Latvijas), Otīlijai Kārkliņai (Jack Atwood, ASV), K. Kalnājam (A. Michelsons, Zviedrijā), Osvaldam Kristapšteinam (Stokmanis, Dānijā), Rasmai Kicei (Saisums, Zviedrijā), Arvīdam Kurcenbaumam (Reinhards, Dānijā), Dr. med. Jānim Karolim (Vorkalis, Stokholmā), A. Kubiliusam (Antoni F. Skirius, Oklendā), Alīsei Kļaviņai (Lundborgs, Buenos Airesā), Vilmai Koltonei (Aloīzs Koltons, Anglijā), Boļeslavam Koroševskim (P. Koroševskis, Beļģijā), Eduardam Korim (A. Krūmiņa, Dānijā), Jānim Kalniņam (A. Strazdiņš, Dānijā), A. Krīgeram (V. Vidge, Rīgā), Edgaram Karlovskim (P. Karlovskis, Mērsragā), Helgai Leitlandei (Z. Isaks, Dānijā), A. Liepiņam (Al. Velkins, Zviedrijā), Kārlim Liepam (L. Stange, Zviedrijā), Liepam (John Eller, Zviedrijā), E. Ludvigsonam (V. Ruks, Zviedrijā), Līlijai Lenšei (A. Deksnis, Zviedrijā), Arvīdam Lagzdiņam (Marija Dorbe, Zviedrijā), Raisai Lazdiņai (A. Rockmanis, Tallinā), Valdem. Borisam Markavam (L. Markavs, Austrijā), Z. Matusam (Inge Matuss, Dānijā), Lolai Mauerei (Franciska Kupfernitz, Parīzē), V. Mere (Z. Kovatnees, Nujorkā), maj. Muzeniekam (Veģis, Zviedrijā), Augustam (Andžam) Michelsonam (Rūdolfs Saulītis, Zviedrijā), Kārlim Muižniekam (Marta Apene, Smiltenē), Kārlim Muižniekam (K. Muižnieks, Smiltenē), Aleksandram Mitulim (A. Mitulis, Zviedrijā), Amālijai Nikelei (L. Baumgarts, Kanādā), P. Niedoliņam (P. Niedoliņš, Kanādā), Līlijai Ozoliņai (Irene Apsīte, Dānijā), Jānim Ozoliņam (P. Boldans, Dānijā), Martai Ozolai (J. Ozols, Zviedrijā), Albertam Pētersonam (Jautrīte Aizupīte, Beļģijā), Klāvam Piķelim (P. Piķelis, Zviedrijā), Valijai Priedītei (M. Brīvkalne, Zviedrijā), Dr. Leonhardam Primanim (Dānijas), Rūdolfam Priedem (L. Žuka, Dānijā), Paulim Pakalnam (F. Zilgme, Zviedrijā), Jānim Papardem (Vaickovskis, Dānijā), J. Pluģim (Latv. sūtn. Londonā), A. Puriņam (A. Zembachs, Zviedrijā), A. Pētersonam (Latvijas), Robertam Priedem (Emma Priede, Latvijā), Nanijai Praulinai (Mirdza Alsiņa, Anglijā), Matildei Parotas (G. Keen, Kanādā), Jānim Pētersonam (Lidija Bērziņa, Dānijā), Susijai Reinbergai (Latv. Pal. Kom., Dānijā), N. Rukavišnikovai (T. Rukavišņikova, Dānijā), Ramonam Rupekam (J. Balcers, Dānijā), V. Rudzītim (Arnolds Rudzītis, Italijā), Jurim Rozenfeldam (A. Lanka, Zviedrijā), Silvijai Reinholdei (A. Reinholds, Ventspilī), Jēkabam Renigeram (A. Humpe, Zviedrijā), Eduardam Rumpim (Jānis Jēkabsons, Dānijā), J. Rozenflintam (Lanka, Zviedrijā), K. Rudzītim (B. Veģis, Anglijā), Kurai Rudzītei (Spoljanskis, Austrijā), Robertam Sedliņam (Kārlis Kazāks, Dānijā), Kārlim Siliņam (L. Siliņš, Zviedrijā), Alfrēdam Skrejam (V. Zilgme, Zviedrijā), Annai Šmitei (Dr. Lattmann, Austrijā), Edgaram Spailem (E. Sviestiņš, Zviedrijā), Eleonorai Spangei (A. Leiškalns, Zviedrijā), Artūram Spoģim (K. Spoģis, Francijā), Helenai Spruģei (Elza Michaela, Dānijā), Žanim Švanbergim (Alma Švanberga, Nuelsburgā), Arnoldam Saulītem (Vasariņa, Zviedrijā), Feliksam Ščuko (L. Ščuko, Polijā), Jānim Straupem (K. Straupe, Brazilijā), Harijam Sniķerim (Belija Cerucka, Zviedrijā), Elizabetei Sproģei (Aleksandra France, Austrijā), A. Stariņam (A. Frīdmanis, Austrijā), Vladislavam Stepkānam (M. Stabiņš, ASV), V. Šmitam (R. Vilde, Zviedrijā), Veltai Sirlakai (G. Krampe, Rīgā), Jānim Tostikovam (Francijas), Margarētai Uldrikai (Seskis, Dānijā), Umbra (Sarkanais Krusts, Beļģijā), Tamārai Varkalei (Rukavišņikova, Dānijā, Gustavam Veinbergam (Beļģijas), Jānim Viziņam (A. Siliņš, Zviedrijā), Ernestam Vītoliņam (Slaņķis, Zviedrijā), Jānim Vesmanim (Lība Vesmane, ASV), Konradam Vilciņam (Kaukins, Dānijā), Aleksandram Zaičenokam (Zaičenkova, Dānijā), inž. K. Zaltam (Laimdota Zalta-Brūvere, Austrijā), Bruno Zambergam (A. Dorbe, Zviedrijā), Tālivaldim Zamuelim (P. Zamuels, Dānijā), Elfrīdai Zantei (V. Zant, Zviedrijā), Artūram Zilgmem (P. Zilgme, Zviedrijā), Aleksandrai Zilkinai (Marina Jensen, Dānijā), Katarīnai Zviaginai (E. Dancigers, Zviedrijā), Ilmāram Zīlem (J. Stuberovskis, Zviedrijā) un Pēterim Zariņam (ASV).

Latviešu katoļu studentu sanāksme

Ārpus Latvijas esošo latviešu studentu sanāksmē Getingenā rīcības komitejas priekšsēdis mag. iur. B. Laupacis norādīja, ka sanāksme saaicināta, lai vienotos par saskaņotām latviešu katoļu akadēmiskās jaunatnes vadlīnijām pašaudzināšanas un sabiedriskam darbam, izmantojot katoļu starptautiskos sakarus un iespējas kalpot kopējai latviešu lietai. Sanāksmi atklāja mons. prof. P. Lavrinovičs, bet apsveica daudzi izcili latviešu katoļu darbinieki un rakstiski, starp citu, arī biskaps J. Rancāns (no Šveices). Sanāksmē referātus nolasīja mons. prof. Lavrinovičs, mons. J. Velkme, J. Niedra, prāv. J. Savickis uc. Studentu pārstāvis ziņoja par studiju apstākļiem, pēc kam sanāksmes dalībnieki vienojās par ārpus Latvijas esošo Latviešu katoļu studentu apvienības dibināšanu. Par apvienības vecāko ievēlēja mag. iur. B. Laupaci, bet prezidijā: mag. iur. J. Vizuli, stud. iur. E. Maikovsku, stud. oec. J. Blusanoviču, stud. med. vet. V. Poču un stud. oec. A. Znotiņu. Apvienība nolēma iestāties Starptautiskā katoļu studentu apvienībā „Pax Romana."

H. M.

PATEICĪBA

Visiem, kas mani atcerējušies manos darba svētkos — gan vārdos un rakstos, gan ar jaukajām veltēm un ziediem, gan kuplinot ar priekšnesumiem svētku sarīkojumus — mīļš paldies!

Emīls Skujenieks

Špakenbergā, 1947. g. 11. febr.

Atbruņošanās un atomenerģija

Valstu sacensība ap atombumbas noslēpumu

Atbruņošanās un atomenerģijas kontroles jautājumam pārāk izšķiroša nozīme, lai varētu sagaidīt, ka lielvalstis šinī jautājumā vienošanos panāktu ātri un „bez sāpēm." Gluži otrādi, — dažādo viedokļu sadursme debatēs reizēm ir visai asa, un ja arī tos pamazām kaut kā izdotos saskaņot, tomēr pretešķību paliek vēl tik daudz, ka par panākumu uzskata jau ikvienu panākto viedokļu tuvināšanos, kā tas ir arī pašreiz. Šādu viedokļu tuvināšanos var saskatīt Gromiko 18. februārī iesniegtajā 12 punktu papildinājumu projektā pie atomenerģijas komisijas ziņojuma. Kaut arī projekts atkal sola sīvas diskusijas, tomēr tas principā piekrīt starptautiskai kontroles sistēmai. Tāpat par panākumu uzskata pašu vispārējas atbruņošanās komisijas nodibināšanu tagadējā veidā.

Pēc debatēm UN Drošības padomē ar 10 balsīm, atturoties Padomju Savienībai, pēc amerikāņu ieteikuma nolemts dibināt vispārēju atbruņošanās komisiju, kurā ietilpst pa vienam loceklim no visām 11 Drošības padomē pārstāvētajām valstīm. Pretēji padomju pārstāvja Gromiko viedoklim, šīs komisijas darbs būs šķirts no atomenerģijas komisijas darba un tās kompetencē būs vispārēja bruņoto spēku un bruņojuma samazināšana, atskaitot atomieročus.

Šo lēmumu novērtē kā senātora Ostina izcilu panākumu un amerikāņu viedokļa uzvaru, jo padomju pārstāvis gan līdz beigām bija pret šo ieteikumu, bet nobalsojot tomēr atteicās no veto tiesību izlietošanas. Otrkārt, ar 9 balsīm, atturoties Padomju Savienībai un Polijai, pieņemts angļu ieteikums, ka ģenerālštāba komisijai līdz 30. aprīlim jāsniedz ziņojums par savu darbību. Komisija jau veselu gadu sprież par UN bruņoto spēku, sava veida „pasaules policijas," radīšanu.

Debates pašā atomenerģijas kontroles jautājumā vēl turpinās, pie kam Gromiko noraidījis amerikāņu plānu, jo tas atstājot ASV atomenerģijas laukā monopolu un gribot izslēgt veto tiesības šinī jautājumā. Gromiko pieprasījis tūlītēju atombumbu ražošanas aizliegumu un padomju projekta pieņemšanu par starptautisku atomkontroli, kas paredz, ka visas valstis apņemās 90 dienu laikā pēc pakta parakstīšanas iznīcināt savus atomieročus.

Padomju papildinājumi tomēr pastāv uz to, ka šai starptautiskajai atomenerģijas kontrolei jānotiek Drošības padomes ietvaros. Bet tas nozīmē, ka šī kontrole pakļauta lielvalstu veto tiesībām, un tieši to pretējā puse cenšas novērst.

IZPAUSTI NOSLĒPUMI

ASV drošības interešu dēļ daudz runā par atomenerģijas noslēpumu saglabāšanu. Republikāņu senātors Brikers senāta atomenerģijas komisijā brīdināja no atombumbas noslēpuma izpaušanas, jo tas varētu novest tieši tai postā, no kāda ASV tagad pūlas izbēgt. Viņš neredzot iemesla, kādēļ ASV jebkad būtu atombumbas gatavošanas noslēpums jāizpauž kādam citam. Tā vietā pietiekot to izsludināt par karā neatļautu ieroci. Pēc citu domām tomēr noslēpums jau izpausts vai kļuvis zināms citiem. Atomenerģijas komisijas priekšsēdis Lilientāls paskaidrojis, ka, pēc viņa domām, zinātnisku materiālu publicēšana viņa vadāmās komisijas darbību jau padarījusi nenozīmīgu. Publicētais „Smaiza ziņojums" pēc Hirošimas bombardēšanas var būt tuvinājis citas valstis atombumbas noslēpumam par diviem vai trim gadiem. Jautāts, vai viņam zināms arī par noslēpumu izkļūšanu no ASV ar ārzemju aģentu palīdzību, Lilientals atbildēja, ka šo lietu labāk gribētu pārrunāt slēgtā sēdē. Arī agrākais ASV pārstāvis UN atomenerģijas komisijā Bernhards Baruchs slēgtā atomenerģijas komisijas sēdē izteicies, ka esot pierādījumi tam, ka Padomju Savienība līdz zināmai pakāpei „izspiedusies cauri aizsargsienai," ko ASV uzcēlušas ap atombumbu ražošanu. Arī Baruchs bijis nemierā ar Smaiza ziņojuma publicēšanu, kurā bija informācija par atomenerģiju. Kādā gadījumā krievi ieguvuši amerikāņu slepenā koda vārdu, bet nespējuši izzināt tā nozīmi.

Kanādas ministrs Hauss parlamentam paskaidrojis, ka Kanāda esot darījusi visu iespējamo, lai nosargātu atomenerģijas pētījumu noslēpumus. Bernharda Barucha izteicieni ASV senāta komisijā zīmējušies vienīgi uz agrākajām spiegošanas operācijām Kanādā, bet ne uz tagadni.

„ATOMFABRIKAS" EIROPĀ?

Pretēji viceministra Ečesona paskaidrojumam, ka ASV ārlietu ministrija nav devusi informāciju atompētījumu laukā nevienai ārvalstij, arī Anglijai un Kanādai nē, agrākais tirdzniecības ministrs Velless laikrakstā „New Republic" apgalvojis, ka ASV vairs neesot vienīgās atomenerģijas noslēpuma īpašnieces. Atomrūpnīcas izbūvējot Anglija, Francija un „kāda Skandinavijas valsts." Kanāda esot paveikusi jau 80 proc. ceļā uz atomenerģijas ražošanu. Atomu zinātnieks Dr. Rašs izteicies, ka atombumbas tagad varot ražot ievērojami lētāk. Rašs uzsver, — būtu kļūmīgi pārāk paļauties uz to, ka citas nācijas nevarētu ražot atombumbas tādēļ, ka tām nebūtu tehnisko zināšanu tūlītējai plašu rūpnīcu izbūvei. ASV esot izdevušas atombumbas izveidošanai 2000 milj. dolaru.

Tālo austrumu komisija nolēmusi noliegt Japānai izdarīt pētījumus atomenerģijas laukā līdz tam laikam, kamēr UN būs pieņēmušas starptautisku atomenerģijas kontroles sistēmu.

NAFTA TOMĒR SVARĪGĀKA PAR ATOMBUMBU

Senāta naftas komisija ziņojumā norāda, ka par spīti atombumbai, nafta tomēr paliekot ikvienas uzvaras atslēga, un neviena nācija, kurai nav pietiekamas šķidro degvielu rezerves, nevar paturēt vadītāju stāvokli. Ziņojumā izteikts brīdinājums, ka ASV nespētu izkarot jaunu karu, ja tām būtu jāiztiek vienīgi ar pašas naftas rezervēm, tādēļ esot nepieciešami steidzami nodrošināt sintētisku šķidro degvielu ražošanu. ASV vairs neesot pasaules lielākā naftas krātuve — tāda esot Padomju Savienība.

Rūpes par atomenerģijas noslēpumu glabāšanu ir arī citām valstīm. Anglijas atompētnieku sabiedrība paskaidrojusi, ka ASV un Lielbritānija tikpat vairs ilgi nespēšot atombumbas ražošanu turēt noslēpumā. Izņemot galveno noslēpumu — kā atombumbu iedarbināt, pārējās detaļas esot tīri tehniskas dabas, un esot grūti ticams, ka piedzīvojušiem zinātniekiem tās ilgi paliktu nezināmas. Tomēr Anglijā patlaban, kā ziņo „Daily Mail," izveido īpašu pretizlūkošanas nozares „MI 5" sargu vienību Lielbritānijas svarīgāko noslēpumu, vispirmā kārtā atomenerģijas pētījumu rezultātu saglabāšanai. Slepenpolicija apsargājusi arī kāda 4 to vācu „V 2" raķeti Londonas dokos pirms tās nosūtīšanas uz Austrāliju. Neesot nodoma raķeti izšaut, bet vienīgi izlietot pētījumiem.

Tieši aviācijas ieroču laukā, kā izsakās žurnāla „Collier's" Eiropas korespondents, Anglija un arī Padomju Savienība esot aizgājusi tālu priekšā ASV. Krievu atomzinātnieki pat izdarot skaldīšanas eksperimentus ar elementiem, kas esot nenosakāmi spēcīgāki par urānu. Tomēr viņiem vēl neesot tehnisko līdzekļu atombumbu ražošanai. Anglija esot pārāka par ASV turbīnu raķešu un propelleru turbīnu motoru nozarē, bet Padomju Savienība priekšgalā tāla snieguma gaisa ieroču un „polārfrontes ieroču" laukā. Krievi vislielāko interesi veltot vadāmo tālšāviņu problēmai.

ARĪ KANĀDA SĀK RAŽOT PLUTONIJU

„New York Herald Tribune" korespondents Vaits ziņo, ka ASV monopolu atomenerģijas laukā esot iedragājusi Kanāda, izdarot sekmīgus eksperimentus plutonija iegūšanai. Tomēr līdz atombumbas ražošanai Kanāda vēl esot tālu, bez tam tai nemaz neesot nodoma mēģināt to ražot. Iegūtais plutonijs vien, bez zināšanām kā to izlietot atombumbā, esot tikpat kā augstvērtīgs aviācijas benzīns bez lidmašīnas. Pie Čoka upes Otavas tuvumā esot izbūvēta pilsētiņa ar 3000 iedzīvotājiem, kas nodarbināti plutonija un tā blakus produktu iegūšanā.

Skaldot plutoniju, ASV iegūti seši jauni metalli — itrijs, lantans, cerijs, prazeodimijs, cirkonijs un kolumbijs, kas laikam esot bīstamākās metalliskās indes, kādas zinātne līdz šim pazīst. Šīs indes iegūst arī no urāna un tām piemīt radioaktīvas īpašības. Šie metalli, tāpat ka pats plutonijs, esot sevišķi bīstami ar to, ka nogulsnējoties cilvēka kaulos tuvu kaulu smadzenēm.

M. Č.

„IZVESTIJA" domā, KA ANGLIJAS STRĀDNIEKU VALDĪBA JOPROJĀM CIEŠ KAPITĀLISTUS

AP ziņo, ka „Izvestija" pārskatā par Anglijas strādnieku valdības iekšējo politiku konstatē šīs valdības nespēju tikt galā ar kapitālismu. „Nacionālizācija nav spējusi grozīt tautas bagātību sadalījumu, un uzņēmumu īpašnieki joprojām saņem peļņu tāpat kā līdz šim. Patiesībā monopolistisko kapitālistu stāvoklis nav sagrauts. Vienīgais, kas līdz šim nacionālizēts, ir Anglijas banka un ogļraktuves. Strādnieku valdība nav pieņēmusi konkrētus lēmumus, lai izbeigtu fašistu darbību Anglijā, par spīti tam, ka to pieprasa masas."

Par ogļraktuvēm Anglijā „Izvestija" raksta: „Šīs rūpniecības nozares atpalicība Anglijā jau pirms 1939. g. bija vispār zināms fakts. Kara laikā tehniskās ierīces joprojām palika ļoti ierobežotas. Mašīnas pielieto tikai 10 proc. apmērā. Rezultātā vienas tonnas akmeņogļu izrakšana Anglijā izmaksā pieckārt vairāk nekā ASV." DM

DAŽOS VĀRDOS

Bevins nevarēs braukt uz Maskavu caur Liepāju. INS ziņo, ka, ledus sablīvējumu dēļ Baltijas jūrā laikam nebūs iespējams reālizēt Anglijas ārlietu ministra Bevina plānu braukt uz Maskavas konferenci ar kara kuģi, kas piestātu Liepājā, lai delegācija no turienes turpinātu ceļu uz Maskavu vilcienā. Baltijas jūrā esot trīs metru biezs ledus, kādēļ kuģošanu laikam pilnīgi pārtrauks.

Pirmo reizi vēsturē notiek sauszemes satiksme pāri Ziemeļjūrai no Šlezvigas - Holšteinas cietzemes uz 30 km attālajām Frīzu salām. Ledus sega tik bieza, ka pa to var braukt pat ar 5 to smagiem automobiļiem.

Vācieši saņēmuši 5 milj. dāvanu sainīšu no ASV līdz š. g. 15. februārim.

Moldavas provincē Ziemeļrumānijā bads kļuvis tik liels, ka prezidents Trumens uzdevis Sarkanam Krustam izdalīt tur papildu pārtiku 500.000 iedzīvotāju. Tūkstošiem iedzīvotāju tur jau miruši badā. Trumens paskaidrojis, ka amerikāņu tradicijas prasa palīdzēt cilvēkiem, nejautājot, kādu iemeslu dēļ tie nonākuši postā.

100.000 personas saslimušas ar gripu Varšavā. Epidēmija sākusies pēc bargā sala.

Ungārijas komūnisti pieprasīs jaunas vēlēšanas, ja koalīcijas valdība, kurā piedalās arī sīksaimnieku partija, nevarēšot atrisināt jautājumu par pārmetumiem, ka tā piedalījusies sazvērestībā pret Ungārijas pašreizējo iekārtu.

ASV vēstnieks Maskavā nodevis Molotovam 9 priekšlikumus par kultūrālu sasniegumu apmaiņu starp ābām valstīm. Priekšlikumi dibināti uz Staļina paskaidrojumiem Eliotam Ruzveltam, ka Padomju Savienība gribētu veicināt ciešāku kultūrālu un zinātnisku sadarbību ar ASV.

Ēģiptes karoga pacelšana virs 1799. g. Napoleona būvētā Komeldikas forta formāli iezīmēja angļu karaspēka evakuācijas nobeigumu no Ēģiptes otras lielākās pilsētas Aleksandrijas. Fortu angļu karaspēks aizņēma kopš 1882. g.

Helgolandes salu nodot UN pārvaldē un tā pasargāt salu no uzspridzināšanas ierosinājusi Šlezvigas - Holšteinas vācu pārvalde.

MARŠALS ATBILD MOLOTOVAM

Komentāri par politiku nav apmelojums

ASV ārlietu ministrs Maršals atbildē Padomju Savienības protesta notai pret ārlietu ministra vietnieka Dīna Ečesona izteicieniem ASV senātā, ka Padomju Savienības politika esot agresīva, paskaidrojis, ka Ečesons runājis sava uzdevuma ietvaros. Ečesons tiešām esot teicis, ka krievu ārpolitika esot „agresīva un ekspansīva." Pēc amerikāņu ieskatiem tas esot „vaļsirdīgs konstatējums."

Maršals savā atbildes notā, kas nosūtīta Molotovam, teicis: „Jūs raksturojat šo konstatējumu par rupju apmelojumu, kas naidīgs Padomju Savienībai. Pēc mūsu uztvēres komentāri par vispārējo politiku nav apmelojums. Tāpēc esmu pārliecināts, ka pēc lietas otrreizējas apsvēršanas jūs nesauksit vaļsirdību par naidīgumu."

Tālāk Maršals paskaidro, ka Ečesons izteicis šo konstatējumu, tikai atbildēdams uz kāda senātora jautājumu, un ASV valdības pārstāvju pienākums ir uz šādiem likumdevēju jautājumiem atbildēt atklāti, ja vien jautājumi neskar slepenas lietas vai nerunā pretim sabiedriskām interesēm.

Vašingtonā publicēts arī pilnīgs minētās Ečesona atbildes teksts. Vārdi, kuru dēļ Padomju Savienība protestējusi, bijuši šādi: „Man ir pilnīgi skaidrs, ka padomju ārpolitika ir agresīva un ekspansīva. Es esmu pārliecināts, ka visām Apvienoto Nāciju valstīm, cik iespējams, jāpūlās šāda veida problēmu atrisināšanai. Ja šādus līdzekļus atrastu un panāktu vienošanos, tad būtu cerības, ka vairs nenotiktu lielākas sadursmes. Ja tos neatrastu, tad domāju, ka stāvoklis ļoti nopietns."

Pēc Reutera informācijas, ASV ārlietu ministrija 16. februārī paskaidrojusi, ka decembra vidū Padomju Savienība iesniegusi Sabiedroto kontrolpadomei Vācijā ziņojumu, kurā norāda uz „grūtībām," ko tai rada trīs lielvalstu lēmuma izpildīšana par to bojāto vācu kara kuģu iznīcināšanu, ko tās ieguvušas. Krievi pēc amerikāņu un angļu pieprasījuma paskaidrojuši, ka spers vajadzīgos soļus, lai šo Potsdamas līgumā noteikto prasību izpildītu. Amerikāņu ārlietu ministrijas pārstāvis piebildis, ka ASV un Anglija tos kuģus, kas bijuši viņu rokās, jau iznīcinājušas. Lielākais no vācu kuģiem, kas ir krievu rokās, esot lidmašīnu bazes kuģis „Grāf Zeppelin." DENA, NYHT

Saša Ziemelis atgriezies no medībām dzunglos

„Džungļu bērni pirmo reizi mūžā redz sniegu" — tāds ir virsraksts „Daily Mail" speciālkorespondenta ziņai, kurā tālāk pastāstīts, ka tie ir trīs „Tīģeņu vīra" Aleksandra Ziemeļa bērni, kas dzimuši un auguši Brazilijas džunglos un 17. februārī kopā ar vecākiem ieradušies Nujorkā. Ziemelis atgriezies pēc sešu gadu ilgām plēsīgo zvēru medībām Moto Groso džungļu apgabalā. Vienai no meitenēm, Sandrai seši, bet Dorai 4 gadi. Viņu kapuces rotātas kāda reta zvēra kažokādas apšuvēm. Šo zvēru Ziemelis nomedījis ar šķēpu. Mazais brālītis Saša tikai 8 mēnešus vecs un dzimis pēc Ziemeļa kundzes 250 jūdžu gara brauciena kanu laivā. Ziemeļu mītne Brazilijā bijusi magoņkoka namiņš uz piecām kanu laivām. Mirandas upē. Beigās korespondents, kas nevienā vietā nepiemin, ka Aleksandrs Ziemelis (Siemel) ir latvietis, vēl uzskaita, ka šis izcilais džungļu mednieks 33 gados nomedījis ap 300 jaguāru. Pēdējā medību braucienā trofeju vidū esot arī 30 zvēru, kas nomedīti ar šķēpu, 11 tādu, kas nomedīti ar loku un bultām, kā arī 22 jaguāru mazuļi, kas noķerti dzīvi. DM

ČANGKAIŠEKS GRIB PĀRDOT UNRRAs MANTAS MELNĀ TIRGŪ

UP ziņo, ka Ķīna pieprasījusi ASV atļauju pārdot UNRRAs mantas 200 milj. dolaru vērtībā Ķīnas melnā tirgū, lai rastu līdzekļus valsts saimniecības atjaunošanai. Pieprasījumu parakstījis ģenerālisims Čangkaišeks un ministru prezidents Sungs, kas cīnās pret inflācijas draudiem Ķīnā. Aprēķināts, ka Ķīna varētu iegūt ap pusmiljonu Ķīnas dolaru, ja tā saņemtu atļauju minētai preču pārdošanai melnā tirgū. Pavisam Ķīnai vēl pienākoties UNRRAs mantas 240 milj. dolaru vērtībā. No tām tā grib pārdot par iespējami augstām cenām mantas 200 milj. dol. vērtībā. UP apzīmē pieprasījumu par sensacionālu, jo tas ir tiešā pretrunā vispārējiem likumiem par UNRRAs mantu sadalīšanu. UNRRAs vadītājas aprindas domā, ka pieprasījums noraidāms. NYHT

BAIRDS NOMETIS NEVIS VIENU, BET DAUDZ KAROGU

Bairda ekspedicija, ko piemeklējusi barga vētra un negaiss, paziņojusi, ka Dienvidpolā nav vis nomests UN karogs, bet — tā ka tāds vēl oficiāli nav apstiprināts, nomesti visu to valstu karogi, kas ir UN dalībnieces.

Bargā vētra vissmagāk piemeklējusi ekspedicijas kuģi „Merrick," kas gluži bezspēcīgs mētāts viļņos kautkur starp Skota salu un Jaunzēlandi. Kuģim pirms nedēļas saduroties ar ledus kalnu bija ielauzti sāni un tas tāpēc nespēja pilnā mērā manevrēt. Ciklons ar 120 km stundas ātrumu pārrāvis dzelzs troses, kas saistīja bojāto kuģi ar ledlauzi un aizrāvis to jūrā. Kapteinis tikai ar vislielākām pūlēm varējis noturēt kuģa smaili pret milzu viļņiem, kas ik brīdi draudējuši to sadragāt vai apgāzt. Apkalpe nemitīgi lējusi jūrā eļļu, lai novērstu vismaz to, ka viļņu plīstošās galotnes salauž „Merrick" virsbūves. NYHT

NACISTU DĀRGUMU SLĒPTUVE AMERIKĀŅU ŠTĀBĀ

Plašā meklēšanas akcijā, t. s. „Sparklera operācijā," piedaloties amerikāņu un angļu aģentiem, konstebļiem un vācu policijai, amerikāņu un angļu joslā uzietas 245 slēptuves ar nacionālsoçiālistu valdības kara laikā noslēptiem dimantiem, zeltu, sudrabu un platīnu vairāk nekā 7 milj. dolaru vērtībā. Platīns vien atrasts par 5 milj. dolaru. Šīs vērtības salaupītas Vācijas okupētajās valstīs un uzkrātas vācu kara rūpniecības vajadzībām precīzijas materiālu ražošanai. Tuvojoties kapitulācijas brīdim, šīs vērtības, kas pirms tam atradās bankās un lielākās glabātuvēs, sadalītas pēc plāna pa 375 mazākām slēptuvēm visā Vācijā, cerībā, ka tās neuzies arī pēc Vācijas okupācijas. Pēc Berlinē atrastā slēptuvju saraksta līdz šim lielākā daļa jau atklātas, pie kam dažas glabātuves uzietas arī sarakstā neminētās vietās. Pforcheimā aģentus vadījis kāds vācietis un, par lielu pārsteigumu, tos novedis uz viņu pašu štābu, kur pagalmā bijusi iekārtota pazemes slēptuve. NYHT

Ķabagu ūtrupe

Reiz bija laiks, kad ūtrupē pārdeva pat nabagus! Bet — uzturāms nabags taču ir pavisam nevērtīga manta — kur gan tas rada noņēmējus? Tāds varētu būt iebildums, un, jāsaka, pavisam dibināts iebildums. Un tomēr!

Lūk, 19. g. s. sākumā Savienoto Valstu Masačusetas štata valdītājus komerciālais gars bijis pārņēmis tik ļoti, ka pat zināma publiska atbildība pirkta un pārdota, mērīta un svērta tirgū. Par šo gadījumu no tiem laikiem uzglabājies kāds ziņojums, kas publicēts populārajā amerikāņu zinātņu mācības grāmatā „Principles of Sociology by Edward Alsworth Ross," 1938. g. Starp citu tur teikts:

„Ar nabagiem viņu pārraugi rīkojās dažādā veidā. Pirmkārt, viņi tos iznomāja par noteiktām cenām tādiem ļaudīm, kas gribēja tos ņemt pretim un turēt, lai izspiestu cik iespējams no tiem darbu. Otrkārt, nabagus pārdeva izsolēs. Jēga šeit tāda, ka tas, kas var tos lētāk izmitināt, kļūst šo nelaimīgo radījumu turētājs. Bieži gadījās, ka turētājs pats gandrīz tāds pats nabags kā ūtrupē nonākušais. Viņš uzņemās šo darījumu tikai tādēļ, lai uz nopirktā rēķina kaut ko dabūtu uzturam un pats nekļūtu par nastu pilsētai." — Ziņojumā pieminētas šādu tirdzniecisku darījumu sekas: pret pārdotiem vai iznomātiem nabagiem viņu kungi bieži izturējušies barbariski un nelietīgi. Nabagu bērnu izglītība un morāle palikusi pilnīgi nolaistā stāvoklī.

Ziņojums tuvāk nekā nepastāsta. Žēl. Mūslaiku ļaudis ar spilgtāku iztēli varētu sev acu priekšā izvilināt dažādas raibas izsoļu ainas, piemēram: klaigātājus ūtrupniekus ar āķuru rokā, pircējus, kas tausta nabagu muskuļus un raugās tiem zobos, ciniskus pilsētas pārstāvjus, kas uzspiež zīmogu notikušiem darījumiem utt.

Pieminētās grāmatas sacerētājs — amerikāņu sociologs Ross — šos pag. gadsimta notikumus piemin kā bēdīgu un nožēlojamu illustrāciju elementārās cieņas trūkumam pret cilvēku, min, kā piemēru neierobežotam komerciālismam, kāds pirms vairāk nekā simts gadiem bijis sniegt tumsonības paraugu, ko tagad daļēji esot jau pārvarējusi labā griba, taisnība, brālība, netikvien Amerikā, bet arī citur.

Un piemēru arī nupat teiktajam netrūkst: ņemsim kaut „ N. Y. Herald Tribune" š. g. 12. un 13. janvāra numuros ziņu (kas „Latvijas" lasītājiem jau zināma) par projektēto DP apmaiņu pret Francijai aizdotiem vācu kara güstekņiem. Pēc starptautiskām tiesībām vācu güstekņiem jāatgriežas . . . Bez jebkādiem starptautisko tiesību priekšrakstiem DP tagad plāno ieskaitīt par maiņas objektiem — „France to Frade German PW For DP's."

Lai lasītāji atvaino, ka šo grāmatas piemēru, kam jau vēsturiska nozīme, papildināju ar pašreiz plūstošas dzīves faktiem. Gribēju tikai parādīt, ka notiek tiešām liels progress. Gribēju pateikt, ka dzīve aizgājusi vēl tālāk uz priekšu nekā toreiz, 1938. gadā, kad iznāca Rosa sabiedrisko zinātņu mācības grāmata. V. Sk.

„Kursa" — amerikāņu joslas latviešu teicamākā basketbola izlase

DARMŠTATES „KURSA" — VIRCBURGAS YMCA 36—32

Darmštates „Kursas" latviešu basketbolisti nav baidījušies no daudzām grūtībām, lai veiktu savu spēju izkopšanu un cienīgi reprezentētu latviešu sportu. Pēdējās sacensības apliecina, ka darmštatieši ir mūsu pašreiz labākie basketbolisti amerikāņu okupācijas joslā.

Frankfurtē 12. febr. „Kursa" viegli pieveica turienes DP studentu izlasi 76—15 (29—6), pēc kam devās uz Veilburgu, lai sacenstos ar amerikāņu karaviriem. Jau no iepriekšējās spēles pazīstot latviešu spējas, amerikāņi bija noorganizējuši sevišķi spēcīgu vienību. Vingrotavā iekļuva tikai nedaudzi latviešu skatītāji. Izvērtās lieliska sacensība, un „Kursa" nodemonstrēja savu līdz šim labāko spēli. Puslaiks beidzās 14—13 latviešu labā. Sacīkstes turpinājumā darmštatieši guva pat 27—21 vadību. Spēles beigu posmā amerikāņi zaudēto vairs nespēja atgūt, un „Kursa" uzvarēja 36—34. Latviešu sporta propaganda izdevās teicami.

Jau 18. febr. Darmštates sportisti spēlēja Vircburgā pret turienes YMCAs izlasi amerikāņu joslas labāko basketbola vienību turnīra finālā. Paredzētā pusfināla sacensība Darmštatē ar Augsburgas YMCAs basketbolistiem nenotika, jo pēdējie sacīkstē neieradās. Vircburgā jau puslaika rezultāts bija 18—10 viesu labā. Tikai spēles beigās vircburgieši punktu starpību samazināja, taču „Kursa" izcīnīja 36—32 uzvaru. Darmštatiešu pārākums bija iespaidīgāks nekā to rāda rezultāts. Viesi teicami spēlēja 1. puslaikā, bet turpinājumā abu vienību darbība bija jau nepārdomātāka. Vircburgiešiem lielākās grūtības sagādāja „Kursas" lieliskais aizsardzības veids, kāpēc zaudētāji galvenās sekmes mēģināja gūt ar tāliem metieniem. „Kursas" sastāvā bija Igenbergs, (ieguva 11 p.), Stulpiņš (8), Meržejevskis (7), Veiss (5) un Lusārs (5), bet Vircburgas YMCAs vienībā spēlēja Rings (9), V. Blicavs (8), F. Blicavs (8), Raiskums (4), Grieze (1), Grasis (1) un J. Blicavs (1). Hanavas tiesneši A. Aizstrauts un J. Štāls korekto spēli vadīja teicami.

„Kursas" basketbolisti no Vircburgas devās uz Eslingenu, uzvarot turienes YMCAs izlasi 70—36 (28—10). Eslingiešu V. Čikas un A. Celma vadītajā sacensībā bija viesu nepārprotams pārsvars. „Kursa" darbojās savā parastajā sastāvā, bet Eslingenas vienībā spēlēja Miemis, Laiminš, Ozols, Burkevics un Sturms.

Pārpildītā vīcienā darmštatieši aizbrauca tālāk uz Rāvensburgu. Ja Darmštates „Kursa" pašreiz gūst tik ievērojamas sekmes, tad tur nopelni nevien spēlētājiem, bet arī Darmštates latviešu sporta vadītājam A. Pukinskim un YMCAs priekšsēdim Dr. T. Kislem, kuŗi sportistiem sagādājuši emigrācijas apstākļos teicamas dzīves, darba un treniņu iespējas. Visur gūts liels atbalsts. G.

3-0 iesākumā bet beigās 3-5

„HC. Augsburg" ledushokejisti ar latviešu Ansona, Vedēja, Bluķa, Koņecka, Rituma un Kleinopa piedalīšanos 19. febr. Augsburgā spēlēja pret Vācijas otru labāko vienību „SC. Füssen." Ar Rituma un Kleinopa ripas raidījumiem augsburgieši 1. trešdaļā tika 3—0 vadībā, taču sacīkstes turpinājumā labāk sekmējās fiseniešiem un tie uvarēja 5—3. Pēc šīs spēles „HCA" ledushokejisti devās turnejā uz Rietumvāciju.

VIRCBURGAS YMCAI JAUNA VADĪBA

Vircburgas latviešu YMCAi ievēlēta jauna valde: A. Osis (priekšsēdis), H. Klarks, inž. A. Bērziņš, R. Švarcs un A. Ducēns. Revīzijas komisijā: A. Bitars, Dr. V. Zaķītis un G. Kichno. Vircburgas sportisti cer, ka YMCAs jaunā vadība sagādās pozitīvas pārmaiņas vietējā sporta dzīvē. G. Grieze

L. Parkinens — pasaules meistars ātrslidošanā

Pēc daudzu gadu pārtraukuma pasaules meistars ātrslidošanā atkal ir soms: sacīkstēs Oslo uzvarēja Lase Parkinens ar 196,87 p., 2. bija Svere Farstads (Norv.) 197,43 p., bet 3. v. ierindojās jaunais Eiropas meistars Ake Zeifarts (Zviedrija) 199,175 p. Atsevišķos slidojumos uzvarēja: 500 m S. Farstads 44,3 sek., 1500 m — S. Farstads 2:21,0 min., 5000 — L. Parkinens 8:33,7 min. un 10.000 m. — R. Liaklevs (Norv.) 17:37,0 min. Tie visi ir teicami rezultāti.

G. FON KRAMS — VĀCIJAS LABĀKAIS SPORTISTS

Kādreizējais pasaules rekordists skriešanā Dr. O. Pelcers, kas tagad ir Koblencas laikr. „Rhein-Zeitung" sporta redaktors, domā, ka Vācijas 10 labākie sportisti pašreiz ir: 1. tenisists Gotfrīds fon Krams, 2. bokseris H. ten Hofs, 3. futbolists F. Valters, 4. veseŗa metējs K. Heins, 5. riteņbraucējs V. Lomans, 6. futbolists J. Gauchels, 7. augstlēcējs L. Kopenvalners, 8. peldētājs R. Kenningers, 9. motorsportists H. Millers un 10. bokseris G. Ēders.

V. RINNE ZVIEDRIJĀ

Latvijā kādreiz iecienītais somu vieglatlētu treneris Veiko Rinne pašreiz trenē Zviedrijas sportistus kādā provinces pilsētiņā. Tā ziņo „Sporta Pasaules Magazīna," kas N. Seglenieka izdevumā rotētā iespiedumā iznāk 2 reizes mēnesī Stokholmā.

Angļu joslas latviešu basketbola meistarsacīkstēs 15. febr. Švarcenbekā Gēstachtas „Saules" vienība (M. Kazāks, A. Šmits, J. Pērkons, Silders, Fogels, Kalnājs, Brūvelis) uzvarēja Švarcenbekas tautiešus 33—17.

Vircburgas — Nirnbergas apgabala latviešu meistarsacīkstes basketbolā notiks no 2.—23. martam. Vienības un ziņas par to rīcībā esošiem laukumiem piesakāmas līdz 25. febr. Vircburgas YMCAi.

Pasaules meistarsacīkstēs ledushokejā Prāgā Čechoslovakija uzvarēja Austrijas vienību 13—5, bet austrieši savukārt veica poļus 10—2. Čechu vienībā skatītāju lielākās simpatijas izpelnījās arī latviešiem pazīstamais tenisists Drobnijs. Vislabākais stāvoklis sacensībās vēl vienmēr ir Zviedrijas vienībai.

Pasaules meistarsacīkstēs daiļslidošanā Stokholmā sieviešu sacensībās uzvarēja Barbara A. Skote (Kanāda), bet vīriešu konkurencē Hansis Geršvilers (Šveice). Viņi abi ir arī 1947. g. Eiropas meistari.

DENA ziņo no Turcijas, ka turki nākamā vasarā uzaicinās viesoties kādu no Vācijas spēcīgākajām futbola vienībām.

Urugvajieši pieteikuši savu līdzdalību 1948. g. olimpiskās spēlēs Londonā. Pirms tam viņi viesosies Zviedrijā un Dānijā. Urugvajas futbolisti jau uzvarējuši 2 olimpiskās sacensībās — 1924. g. Parīzē un 1928. g. Amsterdamā.

Berlīnes olimpiskā stadiona tornis karā stipri cietis. Anglu militāro iestāžu uzdevumā torni 15. febr. uzspridzināja.

„Mazais un lielais meistars" sauksies jauna vācu filma, ko pavasarī sāks uzņemt Hamburgā. Filmā piedalīsies arī Vācijas meistari boksā — smagsvars H. ten Hofs un mušsvars H. Šifers.

Italis Bruno Delcolo kādās sacīkstēs Italijā lēca ar slēpēm 98 m, bet vācietis Seps Veilers no olimpiskās lēktuves Garmišā - Partenkirchenā sasniedza 84 m tālumu.

Starptautiskās olimpiskās komitejas prezidents zviedrs S. Edštrēms paskaidro, ka amatierisms un profesionālisms sportā vēl vienmēr ir stingri šķirojami jēdzieni. Notiks nesavtīga cīņa pret t. s. pusprofesionālismu.

Starptautiskā futbola savienība (FIFA) sanāksmē Parīzē izlēmusi, ka pasaules meistarsacīkstes futbolā 1949. g. notiks Riodežaneiro.

Slaloma sacīkstēs Berchtesgadenā karā ievainotiem vācu sportistiem ar labu rezultātu uzvarēja berchtesgadenietis Fr. Vendels, kam amputēta viena kāja.

Ceļā uz Ziemeļvāciju

PLAŠA SACĪKŠU PROGRAMMA ZIEMEĻU TURNEJĀ

Amerikāņu joslas latviešu basketbolistu izlases vienība pašreiz ir ceļā uz Ziemeļvāciju. 1. martā Lībekā notiks angļu joslas - amerikāņu joslas reprezentantu sacensība, bet dienu vēlāk viesi spēlēs pret emigrācijas meistarvienību „Rīgu." Pēc tam sekos sacīkstes 4. martā Gēstachtā un 6. martā Hamburgā. LS un FAP basketbola vadītājs amerikāņu joslā A. Aizstrauts šīs joslas izlases vienībā sacīkstēm ziemeļos izraudzījis Stulpiņu, Veisu, Igenbergu, Lusāru, Meržejevski (visi Darmštate), Štālu, Miezīti, Janševski, Sprudženieku (Hanava) un F. Blicavu (Vircburga).

Grāfa Čano dienas grāmata

FAŠISTISKĀS ITALIJAS ĀRLIETU MINISTRA, MUSOLINI ZNOTA GRĀFA GALEOSO ČANO DIENAS GRĀMATAS PIEZĪMES PAR KARU, DIPLOMĀTIJU UN STARPTAUTISKIEM NOTIKUMIEM NO 1939. G.

5. JANVĀRA LĪDZ ČANO NĀVEI 1943. G. 23. DECEMBRĪ.

(16. turpinājums)

1942. g. 26. maijā — Musolini tagad interesējas vienīgi par gaidāmo ofensīvu Lībijā un ir noteikti optimistisks. Viņš izsakās, ka Rommels noteikti „sasniegs Nīlas deltu, ja vien viņu neapturēs — bet to nevarēs apturēt angļi, ja vien to neizdarīs mūsu pašu ģenerāļi.

1942. g. 1. jūnijā — Musolini par mūsu ofensīvu Lībijā runā ļoti atturīgi. Vācu vēstniecība ar notikumu gaitu nav apmierināta. Tagad šķiet, ka Tobruka kļuvusi neienemams objekts, lai gan Kavalero runāja par Kairu. Tiesa gan, ka pats Kavalero tieši tai dienā, kad ofensīva sākās, iegūlās gultā ar ļoti smagu influencu.

1942. g. 6. jūnijā — Kavalero vērtē stāvokla attīstību Lībijā par „loģisku." Tai pat laikā viņš tomēr turpina slimot ar dīvaino un visai aizdomīgo influencu.

1942. g. 21. jūnijā — Tobruka kritusi un angļi pametuši mūsu rokās 25.000 gūstekņu. Tas tiešām liels panākums, kas paver izredzes uz jauniem sasniegumiem.

Rikardi atjauno uzbrukumus Klārai Petači. Viņš izteic apvainojumus arī par nelegālu zelta izvešanu. Rikardi ir ļoti straujš un stūrgalvīgs un var būt spējīgs izraisīt publisku skandālu. Redzēsim, kas notiks.

1942. g. 22. jūnijā — Šorīt Romā salaulāja Petači māsu, un visa pilsēta par to runāja. Runāja par dārgām un fantastiskām dāvanām, veseliem ziedu mežiem un lukulliskiem banketiem. Daudz kas, droši vien, izgudrots, bet runāt runā ļoti daudz, un tas ir svarīgi.

1942. g. 26. jūnijā — Musolini ir laimīgs ar notikumu attīstību Lībijā, bet viņš ir nelaimīgs par to, ka kaujas saista ar Rommela vārdu. Tā sāk rasties iespaids, ka tā ir vāciešu un nevis italu uzvara. Arī Rommela paaugstināšana par feldmaršalu, ko „Hitlers izdarījis, lai pasvītrotu kaujas vācisko raksturu," sagādā dučem daudz sāņu. Saprotams, viņš pārmet to Graciani, „kas vienmēr bijis septiņdesmit pēdu pazemē Kirenaikas bunkuros, kamēr Rommels zina, ka karaspēks jāvada ar tāda ģenerāļa personīgo priekšzīmi, kas dzīvo savā tankā."

1942. g. 29. jūnijā — Musolini izbraucis uz Lībiju. Satieku Rikardi, kas plaši ziņo man par savu sarunu ar duči par Petači zelta afēru. Šķiet, ka duče ļoti saskaities un pavēlējis Dr. Petači atturēties no visām tādā veidā darīšanām nākotnē. Redzēsim. Rikardi varbūt eksponējis pats sevi pārāk daudz. Viņš teica: „Kamēr runāju ar duči, redzēju savā priekšā sagrauztu vīru. Mēs nebijām vairs uz vienas plāksnes. Es biju divus stāvus augstāk par viņu." Darīšanās ar Musolini ir ļoti bīstami iedomāties, ka esi augstāk par viņu.

1942. g. 6. jūlijā — Gaisā jūtamas rūpes par iestrēgšanu pie Elalameinas. Radušās bailes, ka pēc piepūles iepriekšējos uzbrukumos Rommels vairs nespēs tālāk uz priekšu tikt, un tas, kas tuksnesī iestrēg, patiesībā ir zaudējis. Man ziņo, ka militārās aprindās radies liels niknums pret vāciešiem viņu izturēšanās dēļ Lībijā. Viņi sagrābuši visu kara laupījumu. Vienīgais, kas nodrošinājis pats sev diezgan, ir Kavalero. Viņš vēl rijīgāks par vāciešiem.

1942. g. 21. jūlijā — Duče ir labā omā, it sevišķi tāpēc, ka viņš apmierināts par ziņām, ka divas, trīs nedēlās varēsim turpināt uzbrukumu Ēģiptē un sasniegt lielos mērķus pie Nīlas un Suecas kanāla.

1942. g. 2. augustā — Eda skarbi uzbruka man, teikdama, ka mans naids pret vāciešiem zināms visur un visvairāk pašu vāciešu vidū, kas saka, ka „ir man fiziski pretīgi." Nesaprotu, kāpēc Edai par to tik ļoti jāuztraucas. Skaidrs, ka kāds viņu iespaidojis. Atbildei teicu ļoti maz vai neko. Galu galā viņa pati labi zina, ko šai lietā domāju. Un es neesmu vienīgais . . .

1942. g. 15. augustā — Romiešu vasaras vidus svētdiena. Pilsēta tukša kā parasti. Cilvēki nemīl grozīt parašas un katrs vēlas padzīvot labāk. Karš? Viņi grib to aizmirst.

1942. g. 31. augustā — Vakarvakarā pulksten astonos Rommels uzbruka Lībijā. Viņš izraudzījis dienu un stundu ļoti izdevīgi tādā laikā, kad neviens uzbrukumu negaidīja un uz angļu galdiem sāka parādīties viskijs. Musolini ļoti optimistisks.

1942. g. 2. septembrī — Rommels Ēģiptē apturēts degvielu trūkuma dēļ. Divi dienās nogremdēti trīs no mūsu tankkuģiem. Kavalero apgalvo, ka tas negrozīs mūsu operāciju gaitu.

1942. g. 3. septembrī — Rommela uzbrukuma pārtraukums turpinās. Vēl launāk tas, ka turpinās arī mūsu kuģu gremdēšana. Musolini drūmā noskaņojumā. Viņu moka vēdergraizes. Vakar viņš lika sevi izmeklēt rentgenologam. Viņam nekait nekas nopietns.

Vakar duče sūtīja telegrammu fabriku strādniekiem. Viņš slavēja tos un nikni nosodīja rijīgās, egoistiskās grupas. Visi iedomājās, ka viņš kā parasti vēršas pret vidusšķirām, bet patiesībā uzbrukums domāts zemniekiem.

1942. g. 27. septembrī — Pēc ilgas prombūtnes atkal satiku dučī. Atradu viņu kalsnāku. bet spēcīgu. Viņš kā vienmēr mierīgs, bet atzīst, ka militārie notikumi nopietni iedragājuši iedzīvotāju morāli, it sevišķi Stalingradas notikumi, kas lielajām masām skaidri parāda krievu tautas piekeršanos savai valdībai. Mani apmeklēja Rommels, kas pateica, ka dodas sešu nedēļu atvalinājumā. Musolini pārliecināts, ka Rommels neatgriezīsies. Viņš atzīst, ka Rommels fiziski un garīgi salauzts.

1942. g. 8. oktobrī — Musolini ļoti satrauc vāciešu izturēšanās okupētās zemēs, it sevišķi Grieķijā. Vācieši cenšas radīt nekārtības un sarežģījumus par katru cenu. Duče teica: „Man nesagādā rūpes kara militārā attīstība, bet, ja mēs šo karu zaudēsim, tad tas notiks tikai vāciešu stulbuma dēļ, kas pārvērtis Eiropu par drausmīgu vulkānu."

1942. g. 24. oktobrī — Angļi uzbrukuši Lībijā. Pašlaik ziņas mums labvēlīgas.

1942. g. 25. oktobrī — Duče, kas divdesmit devītā gribēja uzrunāt plašu partijas vadītāju sanāksmi, pavēlējis visu atsaukt. Kāds iemesls? Ir trīs iztulkojumi: ka ārsti dučem aizlieguši piepūlēties ar garu runu, ka viņš nevēlas nekā teikt, iekams nav izšķirts Lībijas ofensīvas liktenis, ka viņš nolēmis izdarīt plašus pārkārtojumus partijā. Personīgi domāju, ka pareizākais otrs izskaidrojums.

1942. g. 3. novembrī — Jauns un spēcīgāks angļu uzbrukums padara mūsu stāvokli Lībijā sliktāku. Mūsu spēki izklīst un piegādes tikpat kā vairs nav.

(Turpinājums sekos)

Haralds Loids atgriežas filmā

Vecākās un vidējās paaudzes kino cienītāji ar interesi saņēma ziņu, ka kādreizējais publikas mīlulis Haralds Loids pēc 8 gadu pārtraukuma atgriežas ekrāna pasaulē ar filmu „Mistera Didlboka grēks", kas ir turpinājums — pēc 21 gada — kādai no pirmajām Loida komēdijām. Loida „recepte" allaž bijusi: skatītāju satraukt, tad sasmīdināt un atkal satraukt. Tādēļ arī jaunajā filmā darbojas līdz dresēts lauva un notiek bēgšana pa debesskrāpju jumtiem. Sāmērā ar savu vecumu, Loids izskatās ļoti jauneklīgs un viņa sportā rūdītais ķermenis atļauj tam arī tagad vēl iztikt bez līdzinieka, kas veiktu bīstamākos trikus. Jaunajā filmā nav nevienas tādas ainas, kas būtu tikai fotografiska triks.

Haroļds Loids no savām filmām kļuva bagāts jau divdesmitajos gados. Savu bagātību viņš prata saglabāt visās krizēs un vēl pavairot ar sekmīgiem naudas ieguldījumiem. Loids kļuvis par īstu veikalnieku un ir kādas tirdzniecības kameras prezidents. 1923. g. viņš apprecēja savu filmu partneri Mildredi Dēvisu. Kopā ar kundzi, divām meitām, no kurām viena sekmīgi veikusi pirmo lielāko lomu filmā „Bella Donna", un dēlu dzīvo 1925. g. Holivudā uzceltajā pilī ar 20 veclaicīgi iekārtotām istabām, milzīgu peldbaseinu pie tās, parku, kas izveidots pēc Parīzes Tileriju parauga, lielu golfa laukumu, upīti kanu laivas braucieniem un ūdenskrituma. Life

Tāds viņš izskatās tagad 53 gadu vecumā, privātajā dzīvē, un tādu viņu atceramies no agrākajām filmām

Sludinājumi

Š. g. 30. janvārī no mums šķīrās mūsu mīļais

KĀRLIS VOLDEMĀRS ZARIŅŠ,

dz. 1878. g. 1. jūl. Birzgaļu pag.

Apbedīts 5. febr. Holcenes kapsētā.

Pēc viņa skumst

sieva un krustdēls.

Sirsnīga pateicība Holcenes latviešu saimei par piedalīšanos mūsu mīļā

KĀRĻA VOLDEMĀRA ZARIŅA

pavadīšanā uz pēdējo dusu š. g. 5. febr.

Piederīgie.

Ev. lut. Baznīcas Virsvaldes izdevumā iznācis ilustrēts

LŪKA EVANĢĒLIJS

Cena RM 5.—

Pasūtināms pie māc. **E. Putniņa,** (13b) Kleinkötz b. Günzburg/Do, Latvian Camp. 68

Sakarā ar Visbādenes nometnes likvidāciju un manu pārcelšanos uz citu nometni, lūdzu turpmāk man domāto korespondenci sūtīt uz Fulda. Grāmatas „Tālie rīti" izdevējs **Jānis Mežiņš:** (16) Fulda, Konstantin Kaserne. 74

Elektrotechniķi, bij. stud. b. uc, steidz. atsauc. vāj- un stiprstrāvas literatūras apmaiņai: **A. Liepa,** (13b) Traunstein, Stadtpl. 27. 72

Zvērināts advokāts

VALTERS VOITS

(senāk: Rīgā, Blaumaņa ielā Nr. 13) atjauno advokāta darbību 1947. g. 6. martā. Advokāts kopš 1929. g.; no 1945. g. jūl. ASV militārpārvaldes Hesenē tieslietu padomnieks; 1946. g. febr. kā Latvijas pavalstnieks ievests pilntiesīgo advokātu sarakstā pie Hesenes vācu tiesām. Uzņemas lietu kārtošanu arī pie ASV militārpārvaldes civiltiesas Štutgartē, aizstāvēšanu kriminālliet. militārpārvalžu un vācu tiesās trijās rietumjoslās un tieslietu kārtošanu ārzemēs. Sveš-valodas: angļu, franču, krievu, lietuvju, poļu, vācu.

Kantoris: **Rechtsanwalt Walter Woit, (16) Wiesbaden, Banhofstr. 24.** 71

Radus, draugus un paziņas meklē **Zinaīda Antmane** dz. Skarnelis: (17a) Mannheim, Nebenius Str. 9—6, Latvian DP Camp. 50

Draugus un paziņas meklē **O. Zvirgzdugrauds** no Sēlpils: (20) Meerbeck, Kr. Stadthagen, DP Camp, Haus 96. 70

Radus, draugus un paziņas meklē **Laura Andersone** no Rīgas: (24) Schleswig, DP Camp, Schloss - Gottorp, B. II. 6. 69

Ojārs Olte no Mellužiem meklē **Laimu Zaulu,** radus un pazīstamus: (24) Schleswig, DP Camp, Schloss-Gottorp. 72

Par **Osvaldu Lapiņu** no Pļaviņām, dz. 30. XII. 1926. g., bijis Kolbergā 1945. g. III., ziņas l. **M. Lapiņa:** (13b) Augsburg, von Richthofen Str. 8—2. 79

Virskonduktors **Jāzeps Mikulans** no Zemgales st. meklē radus un paziņas: Diepholz, Bahnhof-str. 36. Prow. Hannover. (23). 28

Tālivaldi Pūci no Aizputes, **Jēkabu Nātiņu,** 45. g. janv. bija slimnīcā Frankfurtē pie Oderas, un **Ninu Ulmani** no Rīgas meklē **Natālija Ukstiņa** no Liepājas: (13a) Weiden, Camp Meierdorf. 74

Gaisa sp. izp. **Zigfrīdu Pūrmali,** dz. Rīgā 28. X. 1927. g., pēd. ziņas 1945. g. 5. VI. no Regensburgas gūst. nom., meklē un ziņas l. māsa **Milija Purmale:** (13b) Ingolstadt / D., Auf der Schanz 5, Latvian Camp. 75

Rolands Jecis no Jelgavas meklē radus un paziņas: (13a) Moorenbrunn ü. Feucht, DP Camp „Valka." 78

Rasmu Zembergi no Mēmeles meklē **Otīlija Šteinberga** no Aiviekstes pag.: (17a) Mannheim, Nebenius Str. 3—3, Latvian DP Camp. 51

Teodoru Gagaini no Jaungulbenes, kas 1945. g. pavasarī bija Tiringā, Smolnas lazaretē, vēlāk Gērā, meklē **Anna Pelse:** (13a) Ansbach, Hindenburg Post. 49

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: MR 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b), Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Platz 7.